

Quyển thứ 7
卷第七

勅修百丈清規卷第七
大智壽聖禪寺住持臣僧德輝奉 勅重編
大龍翔集慶寺住持臣僧大訴奉 勅校正
板帳式

[1149b11] 今具估唱亡僧某甲稱呼衣鉢鈔收支下項。

[1149b12] 一收鈔一千貫文(係唱衣鈔收到。或別有收鈔名目。逐列寫)

[1149b13] 支鈔九十一貫文(係板帳支行)開具內一十五貫文(回龕)

[1149b15] 三貫文(回祭)三貫文(設粥)

[1149b16] 一貫文(龕前燈油)十貫文(筆紙造單幡花雪柳)

[1149b17] 一貫文(淨髮)二貫伍伯文(移龕擡亡)

[1149b18] 伍伯文(燒浴湯)二貫文(浴亡)

[1149b19] 一貫文(直靈上粥飯)伍伯文(庫司客頭報造祭)

[1149b20] 伍伯文(釘掛祭筵)伍伯文(管計出椀楪)

[1149b21] 伍伯文(庫子出給造祭)伍伯文(監厨造食)

- [1149b22] 伍伯文(庫司茶頭上茶湯)伍伯文(參頭差撥行者)
[1149b23] 二貫文(堂司行者報眾)伍伯文(監作差撥[7]又力)
[1149b24] 伍伯文(方丈聽叫捧香合)十貫文(行堂諷經)
[1149b25] 一貫文(貼堂司行者鳴廊板)二貫文(四寮茶頭供應)
[1149b26] 一十伍貫文(舁龕)一貫文(打鉢)
[1149b27] 三貫文(鼓樂)三貫文(扛香卓挑幡燈六人)
[1149b28] 伍伯文(俵雪柳柴枝)一貫文(化亡)
[1149b29] 三貫文(方丈一行人僕送喪)一貫文(四寮人力扛橙卓)
[1149c01] 伍伯文(貼堂司行者呈衣)伍伯文(堂司行者唱衣)
[1149c02] 伍伯文(貼供頭遞唱衣標)伍伯文(供頭收衣)
[1149c03] 伍伯文([*]唱食行者撮鬪)伍伯文(收骨)
[1149c04] 一貫文(擡灰函)一貫文(直塔)共支行
[1149c05] 支鈔二伯七十貫文(係板帳支行外三七抽分歸常住。計上件支行)
[1149c06] 支鈔一伯三十伍貫文(佛事錢)
[1149c07] 開具內二十貫(秉炬)
[1149c08] 一十貫(貼秉炬佛事)四十貫(鎖龕起龕起骨入塔)
[1149c09] 二十貫(貼上四項佛事)三十貫(維那山頭佛事知客侍者把帳)
[1149c10] 一十伍貫(貼上三項佛事)共支行
[1149c11] 支鈔一十伍貫文(首座主喪。都寺押喪。維那主磬。各伍貫文。計上件支行)

[1149c12] 支鈔九貫文(知客舉經侍者捧香。合各三貫。聖僧侍者收唱衣錢二貫。直歲度火把一貫計上件支行)

[1149c14] 支鈔一十伍貫文(方丈兩序堂司行者。抄割估衣造單三次點心方丈雙分。計上件支行)

[1149c15] 支鈔二十貫文(方丈兩序僉單。方丈雙分。計上件支行)

[1149c16] 支鈔四伯四十四貫伍伯文(係俵眾經錢觀音大士聖僧方丈雙分。僧眾約四百員。各一貫文。堂司行者隨僧嚬在假并暫到。約七十九人半分。各伍伯文。共支行)

[1149c18] 除支外見管鈔伍伯文(收堂司公用)

[1149c19] 右具如前

[1149c20] 年月日堂司行者某具

[1149c21] 把帳侍者某押知客某押

[1149c22] 直歲知殿

[1149c23] 典座知浴

[1149c24] 副寺藏主

[1149c25] 維那藏主

[1149c26] 副寺書記

[1149c27] 監寺首座

[1149c28] 都寺首座某押(兩序並同)

[1150a01] 住持押

[1150a02] 板帳之設。蓋古者凡立成式必書諸板。示不可移易也。故叢林亡僧有板帳焉。凡僧亡以其所有衣物。對眾估唱懲貪積也。估唱得錢必照板帳。支用外其錢作三七。抽分歸常住(百貫抽三十貫。不滿百貫則不抽分)餘則均俵僧眾。經資一伯則佛事一貫。方丈倍之。以一千貫為率條列于前。約其成式多則增而上之。少則降而殺之。臨時又量眾。隨宜以斟酌之(或勤舊有田地米穀房舍床榻卓橙當盡歸常住。仍量唱衣錢寡多。則排日俵嚬諷經看經添奠茶湯轉龕骨等佛事)。

[1150a12] 大眾章終

SẮC TU BÁCH TRƯỢNG THANH QUI QUYỂN ĐỆ THẤT

* *

**ĐẠI TRÍ THỌ THÁNH THIÊN TỰ TRỤ TRÌ THẦN, TẶNG ĐỨC HUY PHỤNG
SẮC TRÙNG BIÊN**

**ĐẠI LONG TƯỜNG TẬP KHÁNH TỰ TRỤ TRÌ THẦN, TẶNG ĐẠI HÂN PHỤNG
SẮC HIỆU CHÍNH**

*

BẢN TRƯỞNG THỨC

[1149b11] Kim cụ cô xướng vong Tặng mỗ giáp xung hô y bát sao thu chi hạ hạng.

[1149b12] Nhất thu sao nhất thiên quán văn (hệ xướng y sao thu đảo. Hoặc biệt hữu thu sao danh mục. Trục nhất liệt tả)

[1149b13] Chi sao cửu thập nhất quán văn (hệ bản trướng chi hành), khai cụ nội nhất thập ngũ quán văn (hồi khám)

[1149b15] Tam quán văn (hồi tế), tam quán văn (thiết chúc)

[1149b16] Nhất quán văn (khám tiền đăng du), thập quán văn (bút chỉ tạo đơn phan hoa tuyết liễu)

[1149b17] Nhất quán văn (tịnh phát) nhị quán ngũ bá văn (di khám đài vong)

[1149b18] Ngũ bá văn (thieu dục thang), nhị quán văn (dục vong)

[1149b19] Nhất quán văn (trực linh thượng chúc phạn) ngũ bá văn (khô ty khách đầu báo tạo tế)

[1149b20] Ngũ bá văn (đỉnh quải tế diên), ngũ bá văn (quản kế xuất oản diệp)

[1149b21] Ngũ bá văn (khô tử xuất cấp tạo tế), ngũ bá văn (giam trừ tạo thực)

[1149b22] Ngũ bá văn (khô ty trà đầu thượng trà thang), ngũ bá văn (tham đầu sai bát hành giả)

[1149b23] Nhị quán văn (đường ty hành giả báo chúng) ngũ bá văn (giám tác sai bát nhân lực)

[1149b24] Ngũ bá văn (phương trượng thỉnh khiêu phủng hương hợp), thập quán văn (hành đường phủng kinh)

[1149b25] Nhất quán văn (thiếp đường ty hành giả minh lang bản), nhị quán văn (tứ liêu trà đầu cung ứng)

[1149b26] Nhất thập ngũ quán văn (du khảm), nhất quán văn (đả bạt)

[1149b27] Tam quán văn (cổ nhạc) tam quán văn (giang hương trác thiêu phan đăng lục nhân)

[1149b28] Ngũ bá văn (biểu tuyệt liễu sài chi), nhất quán văn (hoá vong)

[1149b29] Tam quán văn (phương trượng nhất hành nhân bộc tổng táng), nhất quán văn (tứ liêu nhân lực giang đăng trác)

[1149c01] Ngũ bá văn (thiếp đường ty hành giả trình y), ngũ bá văn (đường ty hành giả xướng y)

[1149c02] Ngũ bá văn (thiếp cung đầu đệ xướng y tiêu), ngũ bá văn (cung đầu thu y)

[1149c03] Ngũ bá văn (xướng thực hành giả toát cứu) ngũ bá văn (thu cốt)

[1149c04] Nhất quán văn (đài hôi hàm), nhất quán văn (trục tháp) cộng chi hành

[1149c05] Chi sao nhị bá thất thập quán văn (hệ bản trướng chi hành ngoại tam thất trừu phân qui thường trú, kê thượng kiện chi hành)

[1149c06] Chi sao nhất bá tam thập ngũ quán văn (Phật sự tiền)

[1149c07] Khai cụ nội nhị thập quán (bình cụ)

[1149c08] Nhất thập quán (thiếp bình cụ Phật sự), tứ thập quán (toả khám khởi khám khởi cốt nhập tháp)

[1149c09] Nhị thập quán (thiếp thượng tứ hạng Phật sự), tam thập quán (duy-na sơn đầu Phật sự tri khách thị giả bả trướng)

[1149c10] Nhất thập ngũ quán (thiếp thượng tam hạng Phật sự) cộng chi hành

[1149c11] Chi sao nhất thập ngũ quán văn (thủ toạ chủ táng, đồ tự áp tang, duy-na chủ khánh, các ngũ quán văn, kê thượng kiện chi hành)

[1149c12] Chi sao cửu quán văn (tri khách cửu kính, thị giả phủng hương, hợp các tam quán, Thánh tăng thị giả thu xướng y tiền nhị quán, trục tuệ độ hoá bả nhất quán, kê thượng kiện chi hành)

[1149c14] Chi sao nhất thập ngũ quán văn (phương trọng lưỡng tự đường ty hành giả, sao đáp cổ y tạo đơn nhị thứ thứ điếm tâm Phương trọng song phân, kế thượng kiện chi hành)

[1149c15] Chi sao nhị thập quán văn (Phương trọng lưỡng tự thêm đơn, Phương trọng song phân, kế thượng kiện chi hành)

[1149c16] Chi sao tứ bá tứ thập tứ quán ngũ bá văn (hệ biểu chúng kinh tiền Quán Âm đại sĩ Thánh tạng phương trọng song phân, tạng chúng ước tứ bách viên, các nhất quán văn, Đường ty hành giả tùy tạng sản tại giá tinh tam đảo, ước thất thập cửu nhân bán phân, các ngũ bá văn, cộng chi hành)

[1149c18] Trừ chi ngoại kiến quán sao ngũ bá văn (thu đường ty công dụng)

Hữu cụ như tiền

Niên nguyệt nhật đường ty hành giả mẫu cụ

[1149c21] Bả trưởng thị giả mẫu áp, Tri khách mẫu áp, Trục tuệ, Tri điện, Điện toạ, Tri dục, Phó tự, Tạng chủ, Duy-na, Tạng chủ, Phó tự, thư ký, Giám tự, Thủ toạ, Đô tự Thủ toạ mẫu áp (lưỡng tự tịnh đồng), Trụ trì áp

[1150a02] Bản trưởng chi thiết, cái cổ giả phàm lập thành thức tất thư chư bản. Thị bất khả di dịch dã, cổ Tùng lâm vong tạng hựu bản trưởng yên. Phàm Tăng vong dĩ kỳ sở hữu y vật, đối chúng cổ xướng trùng tham tích dã, cổ xướng đắc tiền tất chiếu bản trưởng. Chi dụng ngoại kỳ tiền tác tam thất trừu phân quy

thường trụ (bách quán trừu tam thập quán bất mãn bách quán tác bất trừu phân), dư tắc quân biểu tăng chúng. Kinh tư nhất bá tắc Phật sự nhất quán phương trượng bội chi, dĩ nhất thiên quán vị suất điều liệt vu tiền. Ước kỳ thành thức đa tắc tăng nhi thượng chi, thiếu tắc giáng nhi sái chi, lâm thời hựu lượng chúng, tùy nghi dĩ châm chước chi (hoặc cần cự hữu điền địa mẽ cốc phòng xá sàng tháp trác đẳng đưng tận quy thường trụ. Nhưng xướng y tiền quả đa, tắc bài nhật biểu sấn phúng kinh khán kinh thêm điện trà thang chuyển khám cốt đẳng Phật sự).

[1150a12] Đại chúng chương chung.

SẮC TU BÁCH TRƯỢNG THANH QUI QUYỂN 7

* *

TRỤ TRÌ CHÙA THIÊN ĐẠI TRÍ THỌ THÁNH LÀ TĂNG
BỀ TÔI ĐỨC HUY PHỤNG SẮC CHỈ BIÊN SOẠN LẠI
TRỤ TRÌ CHÙA ĐẠI LONG TƯỜNG TẬP KHÁNH LÀ TĂNG
BỀ TÔI ĐẠI HÂN PHỤNG SẮC CHỈ HIỆU CHÍNH

*

BẢN TRƯỞNG THỨC

[1149b11] Nay xin trình bày đầy đủ các hạng mục thu chi về y bát của vị Tăng mới qua đời đã được cố xướng (đem bán đấu giá).

Về phần thu gồm: 1000 quan tiền (do thu được vào dịp bán đấu giá y vật, hoặc các khoản thu khác, chép rõ từng hạng mục).

Quyển 7

Về phân chi gồm: 91 quan tiền (dựa vào phân chi dùng trong bản trướng), kê khai đầy đủ

15 quan tiền hồi khám:

3 quan tiền: hồi tế - 3 quan tiền: cúng cháo

1 quan tiền: dầu đèn tại kim quan – 10 quan tiền: giấy bút ghi chép, phướn hoa, bông giấy, tuyết liểu.

1 quan tiền: cạo tóc.

2 quan 500 tiền: di chuyển kim quan.

500 tiền: nấu nước tắm.

2 quan tiền: tắm người chết.

1 quan tiền: người hầu kim quan dùng cơm cháo.

500 tiền: Khố ty khách đầu nhờ sắm vật cúng.

500 tiền: đình dùng treo các đồ cúng.

500 tiền: ban trai soạn dọn chén bát.

500 tiền: thủ kho xuất chi về vật tế lễ.

500 tiền: đầu bếp nấu cơm.

500 tiền: khố ty trà đầu dâng trà nước.

500 tiền: tham đầu sai bảo lao công.

2 quan tiền: Đường ty hành giả thông báo đại chúng.

500 tiền: giám tác sai bảo lao công.

500 tiền: phương trượng cho gọi người bung hộp hương.

10 quan tiền: hành đường tụng kinh.

- 1 quan tiền: phụ thêm cho hành giả Đường ty đánh bản.*
- 2 quan tiền: người hầu trà cung cấp cho 4 liêu.*
- 15 quan tiền: nhập liệm.*
- 1 quan tiền: đánh não bạt.*
- 3 quan tiền: đánh nhạc lễ.*
- 3 quan tiền: sáu người khiêng hương án, cầm cờ đèn.*
- 500 tiền: biếu cho những kẻ cầm hành cây tuyết liểu*
- 1 quan tiền: châm lửa thiêu xác.*
- 3 quan tiền: những người hầu hạ Phương trượng đưa tang.*
- 1 quan tiền: lao công của 4 liêu khiêng bàn ghế.*
- 500 tiền: phụ thêm cho hành giả Đường ty trình y.*
- 500 tiền: Hành giả Đường ty rao đấu giá y vật.*
- 500 tiền: phụ thêm cho cung đầu soạn phiếu rao đấu giá y vật.*
- 500 tiền: cung đầu thu y.*
- 500 tiền: hành giả Xương thực rút thẻ.*
- 500 tiền: thu cốt.*
- 1 quan tiền: bưng hộp than.*
- 1 quan tiền: (trực tháp) chi lật vật*
- Chi 270 quan: theo các khoản chi tiêu trong bản trướng, ngoại trừ 30% nạp cho thường trụ. Kể về chi tiêu các việc kể trên.*

Chi 135 quan: tiền công đức các buổi lễ.

Khai cụ nội 20 quan: lễ trà tỳ.

10 quan: phụ thêm lễ trà tỳ.

40 quan: đậy nắp quan, di quan, di cốt, nhập tháp.

20 quan: thêm cho 4 buổi lễ kể trên.

30 quan: Duy na làm lễ sơn đầu, thị giả của Tri khách cầm trướng.

15 quan: Phụ thêm 3 Phật sự kể trên.

Chi 15 quan: Thủ tọa chủ tang, Đô tự đưa tang, Duy-na đánh khánh, mỗi vị 5 quan.

Chi 9 quan: Tri khách tụng kinh, thị giả bưng lư hương, mỗi người 3 quan; Thánh Tăng thị giả thu tiền xướng y 2 quan; Trục tuế đưa lửa 1 quan.

Chi 15 quan: Phương trượng, lương tự, Hành giả Đường ty, sao chép bản y vật tạo đơn 3 lần, điểm tâm phương trượng 2 phần.

Chi 20 quan: Phương trượng Lương tự thêm đơn, phương trượng 2 phần.

Chi 444 quan 500 tiền: biếu cho Tăng chúng tụng kinh tại, Quan Âm đại sĩ, Thánh tăng Phương trượng 2 phần, Tăng chúng ước chừng 400 người mỗi người 1 quan.

Hành giả Đường ty tùy nghi biếu tặng cho những người vắng mặt vì lý do đặc biệt và những người mới đến tạm trú, gồm 79 người, mỗi người 500 tiền, bằng nửa phần người khác.

Ngoại trừ các khoản chi ra, Đường ty còn thu được 500 tiền, dùng để chi tiêu cho các việc chung, và được ghi chép đầy đủ vào sổ sách như đã nêu trên.

Ngày ... tháng ... năm Hành giả Đường ty mỗi giáp, xin ghi chép đầy đủ. Thị giả cầm trướng mỗi ký tên;

Tri khách mỗi ký tên,	Tang chủ mỗi ký tên,
Trực tuế (nt)	Phó tự (nt)
Tri điện (nt)	Thư ký (nt)
Điện toạ (nt)	Giám tự (nt)
Tri dục (nt)	Thủ toạ (nt)
Phó tự (nt)	Đồ tự (nt)
Tạng chủ (nt)	Thủ toạ (nt)
Duy-na (nt)	Trụ trì (nt)

[1150a02] Người xưa khi lập mẫu bản trướng thường viết thành nhiều bản, để tránh sự sửa đổi. Vì thế mà ở Tùng lâm khi có vị Tăng qua đời thường lập bản trướng. Nghĩa là đem những di vật của vị ấy ra giữa đại chúng định giá để ngăn lòng tham lam cất chứa. Số tiền khi bán đấu giá di vật, ngoài việc chi dùng cho tang lễ, dành lại 30% cho thường trụ (nếu được 100 quan mới trích 30 quan, còn dưới số đó thì không trích). Số tiền còn lại sẽ biếu cho Tăng chúng. Hễ cứ 100 tiền thì cho nghi lễ Phật sự 1 quan. Phương trượng gấp đôi. Lấy 1000 quan làm mức độ,

(như điều lệ trình ở trước) xem xét nếu tiền thu được nhiều thì tăng thêm, còn ít thì giảm bớt. Đến lúc ấy tùy theo số người nhiều ít mà tùy nghi châm chước (nếu người quá cố là chức sự nghỉ hưu cần cữ có ruộng đất, lúa thóc, phòng xá, giường nệm, bàn ghế thì tất cả đều quy về cho thường trụ. Phải cân nhắc số tiền bán đấu giá y vật được nhiều ít để khi kết thúc cúng dường cho các nghi lễ Phật sự tụng kinh, cúng trà nước, chuyển khám, chuyển cốt, v.v...)

[1150a12] Chương Đại chúng hết.

*

* *

節臘章第八

[1150a14] 僧不序齒而序臘以別俗也。西域三時以一時為安居。出入有禁止。凡禪誦行坐依受戒先後為次。而制以九旬策勳于道。以三旬營資身之具。使內外均養身心俱安也。剋期進修不捨寸陰。護惜生命行兼慈忍。旨哉聖訓萬世永遵。而五竺地廣暑寒霖潦氣候之弗齊。故結制有以四月五月十二月。然皆始以十六日。所謂兩安居者。因地隨時惟適之安。或曰坐夏或曰坐臘。戒臘之義始此。如言驗蠟人永以坐臘之人。驗其行猶水潔。或謂埋蠟人於地。以驗所修之成虧者。類淫巫俚語庸非相傳之訛耶。且吾所修證聖不能窺。豈外物可測其進退哉。今禪林結制以四月望。解以七月望者若先一日講行禮儀而期內得專志於道故略繁文。亦隨方毘尼。或

議不如法而不知其得法外意也。中土以冬為一陽之始。歲為四序之端。物時維新人情胥慶。禮貴同俗化在隨宜故。以結解冬年為四大節。周旋規矩。聳觀龍象之筵。主賓唱酬。兼聞獅子之吼。禮文秩猗歟盛哉。

TIẾT LẠP CHƯƠNG ĐỆ BÁT

[1150a14] Tăng bất tự xỉ nhi tự lập, dĩ biệt tục dã. Tây vực tam thời dĩ nhất thời vi an cư, xuất nhập hữu cầm chỉ. Phàm thiên tụng hành toạ y thụ giới tiên hậu vi thứ, nhi chế dĩ cửu tuần sách huân vu đạo, dĩ tam tuần doanh tư thân chi cụ, sử nội ngoại quân dưỡng, thân tâm câu an dã, khắc kì tiến tu, bất xả thốn âm, hộ tích sanh mạng, hành kiên từ nhẫn. Chỉ tai thánh huân, vạn thế vĩnh tuân. Nhi Ngũ Trúc địa quảng, thử hàn lâm lao, khí hậu chi phát tề, cố kết chế hữu dĩ tứ nguyệt, ngũ nguyệt, thập nhị nguyệt, nhiên giai thí dĩ thập lục nhật. Sở vị vũ an cư giả, nhân địa tùy thời duy thích chi an, hoặc viết toạ hạ, hoặc viết toạ lập. Giới lập chi nghĩa thí thử, như ngôn nghiệm lập nhân băng, dĩ toạ lập chi nhân nghiệm kỳ hành do băng khiết. Hoặc vị mai lập nhân ư địa, dĩ nghiệm sở tu chi thành khuy giả. Loại dâm vu lý ngữ, dung phi tương truyền chi ngoa da? Thả ngô sở tu chứng thánh bất năng khuy, khởi ngoại vật khả trắc kỳ tiên thoái tai! Kim thiên lâm kết chế dĩ tứ nguyệt vọng, giải dĩ thất nguyệt vọng giả, nhược tiên nhất nhật giảng hành lễ nghi, nhi kỳ nội đặc chuyên chí ư đạo, cố lược phồn văn, diệc tùy phương tỳ-ni. Hoặc nghị bất như pháp, nhi bất tri

kỳ đặc pháp ngoại ý dã. Trung thổ dĩ đông vi nhất dương chi thi, tuế vi tứ tự chi đoan, vật thời duy tân, nhân tình tư khánh. Lễ quý đồng tục, hoá tại tùy nghi, cố dĩ kết giải đông niên vi tứ đại tiết, chu toàn qui củ, tưng quan long tượng chi diên, chủ tân xương thù, kiêm văn sư tử chi hồng, lễ văn trật y dư thịnh tai!

CHƯƠNG 8 – CÁC NGÀY LỄ TIẾT VÀ HẠ AN CƯ

[1150a14] Thứ tự của chúng Tăng không sắp xếp theo tuổi tác mà sắp xếp theo hạ lạc để khác với thế tục. Tại Tây vức mỗi năm có ba mùa (quí) dùng một mùa để an cư, cấm chỉ đi lại. Các việc tụng kinh, ngồi thiền đi đứng đều căn cứ theo sự thọ giới trước sau mà sắp xếp trước sau. Lại qui định 9 tuần (90 ngày) chuyên tâm huân tu đạo nghiệp, ba tuần (30 ngày) sắm sửa những nhu yếu cho bản thân, để cho trong ngoài đều được nuôi dưỡng, thân tâm đều an ổn. Giới hạn thời gian như thế để tiến tu, không bỏ phí thì giờ, hộ trì quý tiếc sinh mạng, tu tập từ bi nhân nhục. Đó quả thật là giáo chỉ chí lý của đức Phật khiến muôn đời đều tuân hành. Vì năm vùng Thiên Trúc (Ấn Độ) đất rộng, mưa nắng bất thường, khí hậu các nơi không giống nhau, cho nên chế định thành các trường hợp: hoặc khởi sự an cư vào tháng tư, tháng năm hay tháng 12, nhưng đều bắt đầu từ ngày 16. Do đó an cư mùa mưa là tùy theo không gian và thời gian, miễn là thích hợp an cư. An cư còn được gọi là Tọa hạ, Tọa lạc; ý nghĩa của giới lạc bắt đầu từ đó. Có thuyết cho rằng muốn biết hành vi của một người nhập hạ có thanh khiết hay không, thì nên

nấn hình người bằng sáp đem chôn xuống đất (rời lấy lên xem có bị phai màu hay không) để xét nghiệm người kia tu hành viên mãn hay khiếm khuyết. Đây quả là chuyện đồng bóng vu vợ hoang đường, há chẳng phải là một truyền thuyết sai lầm sao? Và chẳng sự tu chứng của ta, bậc Thánh còn không thể nhìn thấy, thì những sự vật bên ngoài há có thể đo lường được sự tiến thoái hay sao? Ngày nay, Thiên lâm kiết hạ vào ngày rằm tháng tư, giải hạ vào ngày rằm tháng bảy. Thông thường, trước khi nhập hạ một ngày, các tự viện ra thông báo về những phép tắc an cư, để trong thời gian nhập hạ, Tăng chúng chuyên tâm tu tập (ở đây xin nói giản lược); việc này cũng tùy theo quy định của từng địa phương. Nếu ta bình luận điều đó không đúng pháp, thì lại không biết rằng có trường hợp đặc pháp ngoài thông lệ! Ở Trung Quốc mỗi năm chia làm bốn mùa, mùa Đông bắt đầu vào dịp tiết nhất dương sinh. Đây cũng là thời điểm bắt đầu của bốn mùa, trong lúc này vạn vật đổi mới, lòng người vui vẻ phấn khởi. Lễ nghi quý ở chỗ phù hợp với tục lệ, còn việc giáo hoá thì ở chỗ tùy nghi. Mỗi năm xoay vòng theo bốn thời điểm chính yếu: Kiết hạ, giải hạ, Đông chí và ngày niên triêu. Chúng ta nhìn lên tiệc pháp với đồng đẳng các bậc long tượng cao cả, chủ khách xướng họa, gồm cả nghe những tiếng rống của sư tử. Ôi! Lễ văn trật tự, thật là hưng thịnh và tốt đẹp biết bao!

*

* *

夏前出草單

[1150b06] 叢林以三月初一日。出草單。見後方丈止掛搭。堂司依戒臘牌寫僧數。令行者先呈首座。次呈住持。兩序掛僧堂前。備卓子列筆硯于下。凡三日皆齋後出。或有差誤請自改正。蓋防初上床曆。一時恐有錯亂。又眾多或致漏落。將寫圖帳故先具草單。各當自看本名戒次高下。近來好爭作鬧者。往往恃強挾私。爭較名字。是非互相塗抹。喧譁撓眾犯者合擯。果有冒名越戒者。惟當詳稟。維那首座。覆住持處置。

草單式 (戒次朱書名字墨書)

[1150b17] 清眾戒臘威音王戒陳如尊者

[1150b18] 堂頭和尚至元幾戒元貞幾戒

[1150b19] 某甲上座某甲上座大德幾戒

[1150b20] 至大幾戒某甲上座某甲上座

[1150b21] 右具如前。恐有差誤請自改正。伏幸眾悉。

[1150b22] 今月日堂司某具

HẠ TIỀN XUẤT THẢO ĐƠN

[1150b06] Tùng lâm dĩ tam nguyệt sơ nhất nhật xuất thảo đơn (kiến hậu Phương trượng chỉ quải đáp). Đường ty y Giới lạp bài tả tăng số, lệnh hành giả tiên trình Thủ toạ, thứ trình Trụ trì, Lương tự quải tăng đường tiên, bị trắc tử liệt bút nghiên vu hạ. Phạm tam nhật, giai trai hậu xuất, hoặc hữu sai ngộ thỉnh tự cải chính. Cái phòng sơ thượng sàng lịch, nhất thời khùng

hữu thác loạn, hữu chúng đa hoặc trí lậu lạc. Tương tả đồ trưởng cố tiên cụ thảo đơn, các đương tự khán bồn danh giới thứ cao hạ. Cận lai hảo tranh tác não giả, vãng vãng thị cường hiệp tư, tranh giác danh tự, thị phi hồ tương đồ mật, huyền hoa não chúng, phạm giả hợp tấn. Quả hữu mạo danh việt giới giả, duy đương tường bầm Duy-na, Thủ toạ, phúc Trụ trì xử trí.

Thảo đơn thức:

(giới thứ chu thư, danh tự mặc thư)

[1150b17] Thanh chúng Giới lập: Uy Âm Vương giới, Trần Như tôn giả

[1150b18] Đường đầu Hoà thượng: Chí Nguyên kỹ giới, Nguyên Trinh kỹ giới

[1150b19] Mỗ giáp Thượng toạ, mỗ giáp Thượng toạ Đại đức kỹ giới.

[1150b20] Chí Đại kỹ giới, mỗ giáp Thượng toạ, mỗ giáp Thượng toạ.

[1150b21] Hữu cụ như tiền, khủng hữu sai ngộ thỉnh tự cải chính, phục hạnh chúng tất.

[1150b22] Kim nguyệt nhật Đường ty mỗ cụ.

BẢN THÔNG BÁO TRƯỚC NGÀY NHẬP HẠ

[1150b06] Tại Tùng lâm, vào ngày mồng một tháng ba, ra thông báo sơ sài về việc an cư (xem mục tân quải đáp ở sau). Đường ty căn cứ vào giới lập bài mà lập danh sách chư Tăng, sai hành giả trước hết đem trình cho Thủ toạ, kế đến trình cho Trụ trì, tiếp

theo nữa trình cho Lương tự, rồi đem treo trước Tăng đường. Đồng thời trang bị một cái bàn, để sẵn bút mực trên đó. Trong vòng ba ngày, sau mỗi bữa thọ trai, Tăng chúng phải ra xem bản danh sách, nếu thấy sai lầm thì tự mình lấy bút mực cải chính, nhằm đề phòng trong nhất thời soạn bản danh sách e có những nhầm lẫn, hoặc là Tăng chúng đông người khó tránh khỏi thiếu sót lọt số. Vì thế mà trước khi lập đồ biểu an cư, phải soạn ra bản danh sách sơ sài này để mỗi người tự xem tên tuổi và giới lập cao thấp của mình, có đúng hay không. Gần đây, có những kẻ hiếu thắng tranh nhau làm náo loạn, thỉnh thoảng ý mạnh hiếp yếu, tranh giành phải quấy bôi xóa tên họ lẫn nhau, làm huyên náo chúng Tăng. Những kẻ vi phạm như vậy phải bị trục xuất. Nếu có người mạo danh khai vượt giới lập, phải thưa rõ với Duy-na, Thủ tọa để những vị này trình lên Trụ trì xử lý.

Hình thức bản thông báo sơ sài:

(Giới lập viết mực đỏ, tên họ viết mực thường)

[1150b16] Giới lập của Tăng chúng:

Giới của Đức Uy Âm Vương
Tôn giả Kiều-trần-như
Đường đầu Hòa thượng
Năm Chí Nguyên mấy giới
Năm Nguyên Trinh mấy giới
Thượng tọa mỗ giáp
Thượng tọa mỗ giáp
Năm Đại đức mấy giới
Năm Chí Đại mấy giới

Thượng tọa mỗ giáp

Thượng tọa mỗ giáp

Kính xin ghi đây đủ như trên. Nếu có sai sót, xin các vị tự cải chính giúp. Rất mong được sự thể tất.

Hôm nay, ngày ..... tháng ..... Đường ty mỗ giáp, xin ghi đây đủ như vậy.

*

* *

新掛搭人點入寮茶

[1150b24]新掛搭人入寮後。照列納陪寮錢若干。候寮元輪排。當在何日。掛點茶牌報眾。書云(今晨齋退某甲上座某甲上座列寫或三人六人九人為度)須各備小香合具威儀。預列眾寮前右邊立候眾下堂。茶頭即鳴寮前板。眾至揖迎歸位立定。點茶人列一行問訊。揖坐坐畢。分進中爐上下問爐前。燒香人多不過九人。則三三進前退步。轉身須相照顧詳緩。列一行問訊仍分進爐前問訊退。仍一行列問訊而立。謂之揖香。鳴寮內小板二下。行茶遍。瓶須從穿堂入。仍如前進前問訊復退作一行。問訊謂之揖茶。鳴小板一下收盞眾起立定。寮元出爐前對點茶人代眾謝茶。眾人就位同時合掌謝畢。寮元復位。點茶人復一行列問訊。再各分進爐前問訊。謂之謝眾臨。仍退作一行問訊。鳴寮前板三下。大眾和南而散。寮元隨令茶頭請點茶人獻茶。候點入寮茶畢(寮元逐日衣戒具名點戒臘茶。行體並同前)。

TÂN QUẢI ĐÁP NHÂN ĐIỂM NHẬP LIÊU TRÀ

[1150b24] Tân quải đáp nhân nhập liêu hậu, chiếu liệt nạp bồi liêu tiền nhược can. Hậu Liêu nguyên luân bài, đương tại hà nhật, quải điểm trà bài báo chúng, thư vân: “Kim thần trai thoái, mỗ giáp Thượng toạ, mỗ giáp Thượng toạ (liệt tả hoặc tam nhân, lục nhân, cửu nhân vi độ), tu các bị tiểu hương hợp cụ uy nghi, dự liệt chúng liêu tiền hữu biên lập hậu chúng hạ đường”. Trà đầu tức minh liêu tiền bản. Chúng chí áp nghênh quy vị lập định. Điểm trà nhân liệt nhất hàng vấn tấn, áp toạ, toạ tất, phân tiến trung lô, thượng hạ gian lô tiền thiêu hương, nhân đa bất quá cửu nhân, tắc tam tam tiến tiền thoái bộ, chuyển thân tu tương chiếu cổ tường hoãn. Liệt nhất hàng vấn tấn, nhưng phân tiến lô tiền vấn tấn thôi. Nhưng nhất hàng liệt vấn tấn nhi lập, vị chi áp hương. Minh liêu nội tiểu bản nhị hạ, hành trà biên, bình tu từng xuyên đường nhập, nhưng như tiền tiến tiền vấn tấn, phục thoái tác nhất hàng vấn tấn, vị chi Áp trà. Minh tiểu bản nhất hạ thu trần, chúng khởi lập định, liêu nguyên xuất lô tiền đối điểm trà nhân đại chúng tạ trà. Chúng nhân tựu vị, đồng thời hợp chương tạ tất, liêu nguyên phục vị, điểm trà nhân phục nhất hàng liệt vấn tấn, tái các phân tiến lô tiền vấn tấn, vị chi tạ chúng lâm, nhưng thoái tác nhất hàng vấn tấn, minh liêu tiền bản tam hạ, đại chúng hoà nam nhi tán. Liêu nguyên tùy lệnh trà đầu thỉnh điểm trà nhân hiến trà, hậu điểm nhập liêu trà tất (Liêu nguyên trực nhật y giới cụ danh điểm Giới lập trà. Hành lễ tịnh đồng tiền).

TIỆC TRÀ DO NGƯỜI MỚI NHẬP LIÊU ĐÃI TẶNG CHÚNG

[1150b24] Người mới được thu nhận vào chùa, sau khi vào liêu nhận chỗ ở, theo điều lệ, phải nạp chường ấy tiền bồi bổ cho liêu xá. Thế rồi, chờ Liêu nguyên định thời gian nào đó treo bảng thông báo về việc đãi trà cho đại chúng biết như sau: “Hôm nay, sau bữa cháo sáng, Thượng tọa mõ giáp, Thượng tọa mõ giáp mỗi nhóm hoặc 3 người, 6 người hay 9 người – phải chuẩn bị hương đèn, đầy đủ oai nghi, đứng sắp hàng bên phải liêu đường, chờ đại chúng rời khỏi trai đường.” Đến giờ, trà đầu đánh bản trước liêu, khi Tăng chúng đi đến liền chấp tay vái chào mời vào vị trí. Lúc đại chúng đã đứng ổn định, những người mời uống trà đứng sắp một hàng, chào hỏi vấn an Tăng chúng và mời ngồi, rồi chia ra mỗi nhóm chừng 3 người, nhiều nhất là 9 người, đến trước hoặc hai bên lư hương đốt hương, lúc đi lại phải chú ý, nhìn hai bên nghiêm chỉnh, chậm rãi. Sai khi thấp hương, lại đứng sắp thành hàng xá chào, vấn an gọi là Ấp hương. Lúc này đánh 2 tiếng bản nhỏ trong liêu, đi châm trà khắp mọi người, bình trà nên từ xuyên đường mà đưa vào, bước tới xá chào, vấn an rồi trở lui sắp thành hàng xá chào vấn an lần nữa, gọi là Ấp trà. Thế rồi đánh một tiếng bản, gom các tách trà lại. Khi đại chúng đứng dậy ổn định, Liêu nguyên bước tới đứng trước lư hương, thay mặt đại chúng cảm tạ những người chiêu đãi. Khi ấy đại chúng cũng đồng thời đứng chấp tay cảm tạ. Cảm tạ xong, liêu nguyên trở lại vị trí. Những người mời uống trà lại đứng sắp

hàng xá chào, rồi chia thành nhóm đến trước lu hương vái chào, gọi là cảm tạ đại chúng đã quang lâm, lại trở lui đứng sắp thành hàng vái chào, vãn an. Bấy giờ, bản trước liêu đánh lên 3 tiếng, đại chúng chào hỏi nhau rồi giải tán. Liêu nguyên tùy nghi bảo trà đầu châm trà, mời những người đãi trà uống, chờ cho tiệc trà do những người mới vào liêu đãi đại chúng hoàn tất, Liêu nguyên tuân tự từng ngày, dựa vào Giới lập tổ chức tiệc trà phân định giới lập. Nghi lễ này giống như ở trên.

*

* *

出圖帳

[1150c11] 草單已定。堂司依戒臘寫楞嚴圖念誦巡堂圖被位圖鉢位圖(式前後互見)戒臘牌。惟鉢位圖當分十六板(餘隨僧堂大小不拘)除單寮西堂首座勤舊。排板頭外。其餘並依戒臘。舊以送蒙堂者排副鉢。後因爭競不排。悉依戒次具草本。呈首座。次呈住持看定方寫諸圖。正本再呈。惟鉢位圖(遍呈單。寮浴佛日並鋪大殿前。被鉢位圖又當預出。書小榜報眾云。粥罷排被鉢位)(伏幸悉眾今月日堂司某白)貼僧堂前後門。

XUẤT ĐỒ TRƯỞNG

[1150c11] Thảo đơn dĩ định, Đường ty y Giới lập tả Lăng nghiêm đồ, niệm tụng tuần đường đồ, bị vị đồ, bát vị đồ (thức tiền hậu hồ kiến), Giới lập bài. Duy

bát vị đồ đương phân thập lục bản (dư tùy Tăng đường đại tiểu bát câu).

Trừ đơn liêu, Tây đường, Thủ tọa, cần cụ bài bản đầu ngoại, kỳ dư tịnh y Giới lập. Cụ dĩ tổng môn đường giả bài phó bát, hậu nhân tranh cạnh bát bài. Tất y giới thứ cụ thảo bản, trình Thủ tọa, thứ trình Trụ trì. Khán định, phương tả chư đồ. Chính bản tái trình. Dục bát vị đồ biến trình đơn liêu. Dục Phật nhật tịnh phổ đại diện tiền. Bị, bát vị đồ hựu đương dự xuất, thư tiểu bản, báo chúng vân: “Chúc bãi, bài bị bát vị, phục hạnh tất chúng. Kim nguyệt nhật, Đường ty mổ bạch”, thiếp Tăng đường tiền hậu môn.

TRUNG BÀY BIỂU ĐỒ

[1150c11] Sau khi bản thông báo tạm đã ổn định, Đường ty căn cứ Giới lập soạn các đồ biểu tụng chú Lăng nghiêm, niệm tụng, tuần đường, chỗ ngồi thiền, chỗ ngồi thọ trai (thể thức xem ở phần trước và sau) và lập thẻ ghi Giới lập của chúng Tăng. Chỉ có vị trí ngồi thọ trai phải thiết lập thành mười sáu bản (ngoài ra, tùy tăng đường lớn hay nhỏ mà bố trí, chứ không bắt buộc).

Ngoại trừ đơn liêu Tây đường, Thủ tọa, cần cụ sắp ngồi ở đầu bản, còn những người khác thì dựa vào Giới lập mà bố trí. Ngày xưa, những chức sự đã nghỉ hưu như Đông đường đặt ngồi ở vị trí phó bát, nhưng sau đó, do tranh giành nhau mà bãi bỏ việc này. Đường ty y theo Giới lập soạn ra bản thảo, trước trình cho Thủ tọa, kế đến trình lên Trụ trì duyệt khán, khi đã

được chấp nhận, mới viết thành các đồ biểu. Thế rồi, bản chính lại trình lên Trụ trì một lần nữa. Riêng đồ biểu thọ trai phải trình cho tất cả đơn liêu. Đến ngày lễ tắm Phật đem bài trí trước chánh điện. Nói chung mô hình chỗ ngồi thiền và chỗ thọ trai khi soạn xong, viết thành một bản nhỏ, rồi thông báo với đại chúng: “Thưa đại chúng, sau khi dùng cháo sáng xong, sẽ bài trí các đồ biểu kể trên, mong đại chúng chiếu cố. Hôm nay.... ngày .... Tháng ... Đường tỵ mỡ kính bạch”, rồi đem dán cửa trước và sau của Tăng đường.

*

* *

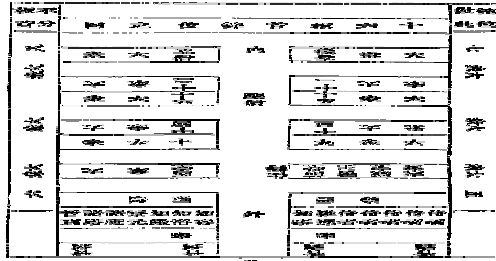
眾寮結解特為眾湯(附建散楞嚴)

[1150c20] 四月初待眾詣方丈謝掛搭罷。堂司圖帳已定。寮元依戒排經櫃圖。茶湯問訊圖。清眾戒臘牌。入寮資次牌淨髮牌。夏中行茶湯瓶盞圖(兄弟結緣隨意書名)圖成大眾和南時俱出於穿堂。十二日午後堂司行者覆住持兩序。諸寮掛諷經牌報眾寮元洒掃眾寮預具狀見後。貼寮前下間。請合寮尊眾。特為湯鋪設照牌。觀音前設供養。上下間排香爐燭臺。預煎湯寮元親送方丈。令茶頭分送諸寮。俱畢鳴寮內小板。先講小座湯亦設照牌。特為寮主副寮楞嚴頭行瓶盞人。請寮長光伴揖坐。燒香揖香歸位坐行湯畢。方鳴寮前板。寮長大眾入座。請維那侍者。光伴與寮元分手位。寮長對面位。大眾依戒四案位。寮主副寮分案行禮。皆巡問訊。入座揖

坐燒香揖香。鳴寮內板二下。行湯遍揖湯。又鳴板一下收盞畢寮長進爐前謝湯畢。鳴寮前板三下退座。兩序入寮首座都寺各燒香歸班位立。寮元於門外右立。伺迎住持入燒香立定。寮元於西序班末後立。出燒香禮拜楞嚴頭舉呪。回向畢。寮元送住持出。七月十二日禮同。

狀式

- [1151b13] 守寮比丘某右某啟取今晚就寮煎湯
- [1151b14] 一中特為合寮尊眾聊旌某制之儀伏
- [1151b15] 望眾慈同垂
- [1151b16] 光降謹狀今日日守寮比丘某狀
- [1151b17] 可漏子狀請合寮尊眾禪師守寮比丘
- [1151b18] 某謹狀

CHÚNG LIÊU KẾT GIẢI ĐẶC VI CHÚNG THANG

(Phụ kiến tán Lăng nghiêm)

[1150c20] Tứ nguyệt sơ, đãi chúng nghệ phương tượng tạ quả đáp bải, Đường ty đồ trưởng dĩ định, liêu nguyên y giới bài kinh quý đồ, trà thang vắn tấn đồ, thanh chúng Giới lạp bài, nhập liêu tư thứ bài,

tịnh phát bài. Hạ trung hành trà thang bình trần đồ (huynh đệ kết duyên tùy ý thư danh), đồ thành, đại chúng hòa nam thời, câu xuất ư xuyên đường. Thập nhị nhật ngộ hậu, Đường ty hành giả phúc Trụ trì Lương tự, chư liêu, quả phúng kinh bài báo chúng. Liêu nguyên sai tảo chúng liêu, dự cụ trạng (kiến hậu), thiếp liêu tiền hạ gian, thỉnh hợp liêu tôn chúng đặc vị thang, phô thiết chiếu bài. Quan Âm tiền thiết cúng dường, thượng hạ gian bài hương lô chúc đài. Dự tiền thang, liêu nguyên thân tống Phương trượng, lệnh trà đầu phân tống chư liêu. Câu tất, minh liêu nội tiểu bản, tiên giảng tiểu tọa thang, diệc thiết chiếu bài, đặc vị liêu chủ, phó liêu, Lăng nghiêm đầu, hành bình trần nhân, thỉnh liêu trưởng quang bạn, áp tọa, thiêu hương, áp hương, quy vị tọa, hành thang tất, phương minh liêu tiền bản. Liêu trưởng đại chúng nhập tọa. Thỉnh Duy-na thị giả quang bạn dữ liêu nguyên phân thủ vị, liêu trưởng đối diện vị, đại chúng y giới tứ án vị. Liêu chủ, phó liêu phân án hành lễ, giai tuần vấn tẩn, nhập tòa áp tọa, thiêu hương, áp hương. Minh liêu nội bản nhị hạ, hành thang biến, áp thang, hựu minh bản nhất hạ, thu trần tất, Liêu trưởng tiến lô tiền tạ thang tất. Minh liêu tiền bản tam hạ, thoái tòa. Lương tự nhập liêu, Thủ tọa, Đô tự các thiêu hương, qui ban vị lập. Liêu nguyên ư môn ngoại hữu lập, tý nghênh Trụ trì nhập thiêu hương, lập định. Liêu nguyên ư tây tự ban mặt hậu lập, xuất thiêu hương lễ bái. Lăng nghiêm đầu cử chú, hồi hương tất. Liêu nguyên tống Trụ trì xuất. Thất nguyệt, thập nhị nhật lễ đồng.

Trạng thức:

[1151b13] Thủ liêu Tỷ-kheo mỗ hữu mỗ khai thủ:

Kim văn tựu liêu tiền thang, nhất trung đặc vị hợp liêu tôn chúng liêu tinh mỗ chế chi nghi, phục vọng chúng từ đồng thùy quang giáng, cần trạng.

Kim nguyệt nhật, thủ liêu Tỷ-kheo mỗ trạng

Khả lậu tử trạng: Thịnh hợp liêu tôn chúng thiên sư.
Thủ liêu Tỷ-kheo mỗ cần trạng.

**CÁC LIÊU THIẾT ĐÃI TRÀ THANG ĐẠI CHÚNG VÀO DỊP
KẾT VÀ GIẢI AN CƯ**

(Phụ kiến tán Lăng nghiêm)

[1150c20] Vào khoảng đầu tháng tư, đơi khi chúng hành giả đến Phương trượng cảm tạ về việc cho ở lại xong và Đường ty đã thiết lập xong các đồ biểu. Liêu nguyên căn cứ theo Giới lập thiết lập đồ biểu đặt hôm rương, đồ biểu dùng trà nước, bảng Giới lập của Tăng chúng, bảng thứ tự nhập liêu, bảng thứ tự cạo tóc, mô hình chỗ ngồi dùng trà nước trong ba tháng hạ (huynh đệ kết duyên tùy ý ghi tên). Sau khi các đồ biểu được thiết lập và đại chúng gặp gỡ chào hỏi nhau xong, thì đem các đồ biểu đó trưng bày tại xuyên đường. Đến ngày 12, sau giờ ngộ, Thị giả của Duy-na thưa với Trụ trì, Lưỡng tự các liêu treo bản tụng kinh, thông báo với đại chúng. Liêu nguyên lo việc dọn quét các liêu phòng, chuẩn bị soạn thảo thiệp mời (xem mẫu ở sau), rồi đem dán gian trái trước liêu. Nội dung mời tôn chúng tất cả các liêu

đến dùng trà nước, đồng thời công bố bản ghi chỗ ngồi của Tăng chúng. Trên bàn thờ đức Quán Thế Âm đặt các phẩm vật cúng dường, các bàn hai bên trang trí đài hương, lư hương và đuốc. Liêu nguyên bảo người nấu thang thủy, rồi đích thân đem đến mời Phương trượng, đồng thời lệnh cho Trà đầu chia nhau mang đến các liêu. Khi phân phối xong, liêu nguyên ra lệnh đánh bản nhỏ trong liêu, chuẩn bị một toà thang thủy nhỏ, cũng treo bản đồ ghi chỗ ngồi, đặc biệt là Liêu chủ, phó liêu, Lãng nghiêm đầu, người soạn bình trà ly tách, và mời liêu trưởng cùng quang lâm bầu bạn. Lúc đến nơi, Liêu nguyên mời liêu trưởng thấp hương, rồi vái chào mời cắm hương, kế đến mời trở về chỗ an tọa. Lúc chuẩn bị nước nóng xong, đánh bản trước liêu, liêu trưởng, đại chúng vào phòng, mời Thị giả của Duy-na cùng tham dự, sắp ngồi bên cạnh Liêu nguyên, đối diện với liêu trưởng, còn đại chúng thì y theo Giới lạp sắp ngồi bốn dãy bàn. Bấy giờ, liêu chủ, phó liêu chia nhau đi đến các bàn chào hỏi mọi người, khi họ đi vào, vái chào mời ngồi, khi họ đốt hương, vái chào mời cắm hương. Bấy giờ hành giả đánh hai tiếng bản trong liêu, người rót nước đã rót nước cùng khắp, liền mời uống nước. Khi uống nước xong, đánh một tiếng bản, thu dọn ly tách. Liêu trưởng đến trước lư hương cảm tạ mọi người đã tham dự bữa đãi trà nước. Thế rồi, hành giả đánh ba tiếng bản trước liêu, mọi người giải tán.

Lúc này, Lương tự vào thiên đường, Thủ toạ, Đô tự đều đốt hương, rồi đứng vào vị trí của mình, còn Liêu nguyên thì đứng chờ ngoài cửa, bên phải, nghênh đón Trụ trì vào thắp hương, rồi đưa đến vị trí ổn định. Lúc này từ vị trí cuối cùng của tây tự, Liêu nguyên bước ra thắp hương, lễ bái, còn vị chủ lễ thì cử hành tụng chú Lăng nghiêm, rồi hồi hướng kết thúc, và Liêu nguyên đưa tiễn Trụ trì rời khỏi thiên đường. Buổi lễ ngày 12 tháng 7 cũng giống như vậy.

Mẫu thiệp mời:

[1151b13] Người giữa liêu là Tỳ-kheo mỗ có tổ chức một tiệc trà đạm bạc vào chiều nay tại thiềm liêu, kính mời tôn chúng các liêu bỏ chút thì giờ quý báu về đây tham dự. Kính mong chư vị niệm tình, từ bi quang lâm tham dự. Hôm nay ngày ... tháng... người giữ liêu là Tỳ-kheo mỗ trân trọng kính mời.

Mẫu bì thư:

Trân trọng kính mời chư Tôn đức Thiên sư các liêu. Người giữ liêu là Tỳ-kheo mỗ trân trọng kính mời.

*

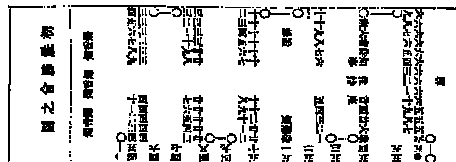
* *

楞嚴會

[1151c02] 四月十三日啟建。堂司預照大眾戒臘寫圖見後。浴佛日諸圖帳俱同出鋪殿前。請書記製疏語。維那先期擇有音聲者為楞嚴頭。引詣方丈庫司問訊。皆請點心。維那光伴至期寫普回向偈

(偈見後乃真歇了禪師製)貼殿內左右柱上。有處見成刻碑則掛牌。堂司行者隔宿報眾云(來晨粥罷各俱威儀詣大殿啟建楞嚴會諷經)就掛諸寮諷經牌。次日粥罷。候殿上排辦畢。覆兩序次覆住持。自眾寮前鳴板。起巡廊鳴遍。鳴方丈板。住持出。鳴庫堂前大板三下。鳴大鍾僧堂鍾殿鍾。住持至佛前燒香上茶湯畢歸位行者鳴鈸。維那揖住持兩序出班燒香(大眾無拜此舊規所載近時有。謂大眾同展三拜。住持跪爐。並與聖節佛誕禮同。不知何所祖述。原夫大眾拜與住持跪爐。宜疏者以祝聖壽報佛恩。當嚴其禮以示特重。楞嚴會乃祈保安居。於禮可殺。不若從舊為允)白佛宣疏畢。楞嚴頭唱。楞嚴眾和畢。仍作梵音。唱念經首序引畢。方舉呪。呪畢唱摩訶。眾和畢。維那回向云(上來諷經功德。回向真如實際莊嚴無上佛果菩提。四恩總報三有齊資。法界有清同圓種智。十方三世一切云云)每日粥罷少歇。伺眾更衣。堂司行者覆兩序。次覆住持。然後巡廊鳴板各三下遍。住持出則鳴大板三下。不出則不鳴。鳴僧堂鐘殿鐘不鳴大鐘。集眾諷呪畢。楞嚴頭舉普回向偈。大眾同聲念。如遇旦望則祝聖壽。係維那回向至七月(十三日。滿散禮同。但楞嚴頭唱念呪尾之末章維那回向而散)。

普回向偈

[1152a01] 上來現前比丘眾諷誦楞嚴祕密呪
[1152a02] 回向護法眾龍天土地伽藍諸聖造
[1152a03] 三塗八難俱離苦四恩三有盡沾恩
[1152a04] 國界安寧兵革銷風調雨順民康樂
[1152a05] 一眾熏修希勝進十地頓超無難事
[1152a06] 山門鎮靜絕非虞檀信歸依僧福慧
[1152a07] 十方三世一切佛一切菩薩摩訶薩
[1152a08] 摩訶般若波羅密

[1152a09] 疏語(啟建)金由淬礪之精其鋒莫挫。鏡假鍊磨之瑩則照不昏。故先聖顯抑揚之機 為眾生破微細之惑 。 摩登慶喜妙協冥權世尊文殊特彰化軌闡一代教觀則有觀有教示密因修證而無證無修明真見而息諸塵。空花無蒂居正定以制群動。止水不波。顧末裔之何知。誦遺言而自警。伏願促恒河沙劫為一念。 無間長期。 會十方刹土以同居。咸成正覺(滿散)睠此林園宛爾祇桓精舍現前海眾儼然一會靈山括大千於微塵融三 際於當念。屬休夏之自恣。無犯無持。總萬象以交參。孰凡孰聖。人人妙覺。刹刹毘盧示現千百億身超越 五十七位。以指喻指之非指。指亦俱亡。似空藏空而合空。空寧可餉為憐幼釋特獎愚蒙。遵遺教以受持 。 賴安居之無障。伏願奢摩寂靜具足諸塵勞門 大用繁興等入首楞嚴定。

LĂNG NGHIÊM HỘI

[1151c02] Tứ nguyệt thập tam nhật khai kiến. Đường ty dự chiếu đại chúng Giới lạp tả đồ (kiến hậu). Dục Phật nhật chư đồ trưởng câu đồng xuất phô điện tiền, thỉnh thư ký chế số ngữ. Duy-na tiên kỳ trạch hữu âm thanh giả vi Lăng nghiêm đầu, dẫn nghệ Phương trượng, Khố ty vấn tấn. Giai thỉnh điểm tâm, Duy-na quang bạn. Chí kỳ tả phổ hồi hương kệ (kệ kiến hậu, nãi Chân Hiết Liễu Thiên sư chế), thiếp điện nội tả hữu trụ thượng. Hữu xứ kiến thành khắc bi tắc quả bài. Đường ty hành giả cách túc báo chúng vân: “Lai thần chúc bãi, các cụ uy nghi nghệ đại điện khai kiến Lăng nghiêm hội phúng kinh”, tựu quả chư liêu phúng kinh bài. Thứ nhật chúc bãi, hậu điện thượng bài biện tất, phúc Lương tự, thứ phúc Trụ trì. Tựu chúng liêu tiền minh bản, khởi tuần lang, minh biến, minh Phương trượng bản. Trụ trì xuất, minh khố đường tiền đại bản tam hạ, minh đại chung, Tăng đường chung, điện chung. Trụ trì chí Phật tiền thiêu hương, thượng trà thang tất, qui vị. Hành giả minh bạt, Duy-na áp Trụ trì, Lương tự xuất ban thiêu hương (đại chúng vô bái, thử cụ quy sở tải; cận thời hữu, vị đại chúng đồng triển tam bái, Trụ trì quy lô, tịnh dữ thánh tiết Phật đàn lễ đồng, bất tri hà sở tổ thuật. Nguyên phu đại chúng bái dữ Trụ trì qui lô tuyên số giả dĩ chúc thánh thọ, báo Phật ân, đương nghiêm kỳ lễ dĩ thị đặc trọng. Lăng nghiêm hội nãi kỳ bảo an cư, ư lễ khả sái, bất nhược từng cụ vi duẫn). Bạch Phật tuyên số tất, Lăng nghiêm đầu

xướng Lăng nghiêm, chúng hoà tất, nhưng tác Phạn âm. Xướng niệm kinh thủ tự dẫn tất, phương cử chú. Chú tất, xướng ma-ha, chúng hoà tất, Duy-na hồi hướng vân: “Thượng lai phúng kinh công đức, hồi hướng chân như thật tế trang nghiêm vô thượng Phật quả bồ-đề, tứ ân tổng báo tam hữu tề tưng, pháp giới hữu tình đồng viên chủng trí, Thập phương Tam thế nhất thiết vân vân.” Mỗi nhật chúc bãi thiểu hiết, tứ chúng cánh y, Đường ty hành giả phúc lưỡng tự, thứ phúc Trụ trì, nhiên hậu tuần lang minh bản các tam hạ biến. Trụ trì xuất tắc minh đại bản tam hạ, bất xuất tắc bất minh. Minh tăng đường chung, điện chung, bất minh đại chung, tập chúng phúng chú tất. Lăng nghiêm đầu cử phổ hồi hướng kệ, đại chúng đồng thanh niệm. Như ngộ đản vọng tắc chúc thánh thọ, hệ Duy-na hồi hướng, chí thất nguyệt (thập tam nhật, mãn tán lễ đồng, dẫn Lăng nghiêm đầu xướng niệm chú vĩ chi mật chương Duy-na hồi hướng nhi tán).

Phổ hồi hướng kệ:

[1152a01] Thượng lai hiện tiền Tỷ-kheo chúng
Phúng tụng Lăng nghiêm bí mật chú
Hồi hướng hộ pháp chúng long thiên,
Thổ địa Già-lam chư thánh tạo
Tam đồ bát nạn câu ly khổ,
Tứ ân tam hữu tận triêm ân
Quốc giới an ninh binh cách tiêu,
Phong điều vũ thuận dân khang lạc
Nhất chúng huân tu hy thắng tiến,
Thập địa đốn siêu vô nan sự

Sơn môn trần tĩnh tuyệt phi ngu,
Đàn tín quy y Tăng phước huệ
Thập phương tam thể nhất thiết Phật,
Nhất thiết Bồ-tát ma-ha-tát.
Ma-ha bát-nhã ba-la-mật.

Sớ ngữ (khải kiến):

[1152a09] Kim do thời lệ chi tinh kỳ phong mạc toả. Kính giả luyện ma chi oánh tắc chiếu bất hôn. Cổ tiên thánh hiển ức dương chi cơ vị chúng sinh phá vi tế chi hoặc. Ma Đăng, Khánh Hỷ diệu hiệp minh quyền. Thế Tôn, Văn Thủ đặc chương hoá quỹ. Xiển nhất đại giáo quán tắc hữu quán hữu giáo; thị mật nhân tu chứng nhi vô chứng vô tu. Minh chân kiến nhi tức chư trần, không hoa vô đề; cư chính định dĩ chế quần động, chỉ thủy bất ba. Cổ mật duệ chi hà tri, tụng di ngôn nhi tự cảnh. Phục nguyện, xúc Hằng hà sa kiếp vi nhất niệm, vô gián trường kỳ; hội thập phương sát độ dĩ đồng cư, hàm thành Chính giác (mãn tán). Quyển thử Lâm Viên uyển nhĩ, Kỳ Hoàn tinh xá; hiện tiền hải chúng nghiêm nhiên nhất hội Linh Sơn. Quát đại thiên ư vi trần, dung tam tế ư đương niệm, thuộc hư hạ chi Tự tứ, vô phạm vô trì; tổng vạn tượng dĩ giao tham, thực phạm thực thánh. Nhân nhân diệu giác, sát sát Tỳ-lô. Thị hiện thiên bách ức thân, siêu việt ngũ thập thất vị. Dĩ chỉ dụ chỉ chi phi chỉ, chỉ diệt câu vong; tự không tàng không nhi hợp không, không ninh khả hướng. Vi liên ấu trĩ đặc tướng ngu mộng; tuân Di giáo dĩ thụ trì, lại an cư chi vô chướng. Phục nguyện, xa ma tịch tĩnh, cụ túc, chư

trần lao môn; đại dụng phồn hưng đẳng nhập thủ
Lăng nghiêm định.

PHÁP HỘI TỤNG CHÚ LĂNG NGHIÊM

*[1151c02] Pháp hội này được cử hành vào ngày 13/4
ÂL. Đường ty căn cứ theo Giới lạp của đại chúng soạn
các đồ biểu (xem sau). Đến ngày lễ tắm Phật, đem các
đồ biểu ấy ra trưng bày trước chánh điện, và mời thư
ký soạn sớ văn. Trước hết, Duy-na chọn người có âm
thanh tốt cử làm Lăng nghiêm đầu rồi dẫn đến chào
hỏi Trụ trì, Khố ty; các vị này phải mời Lăng nghiêm
đầu điểm tâm với sự tham dự của Duy-na. Gần đến
ngày lễ, thư ký viết kệ hồi hướng (bài kệ này do Thiên
sư Chân Yết Liễu soạn- xem ở sau), rồi đem dán trên
các cây cột hai bên phải trái trong chánh điện. Thấy có
nơi khi chép xong, đem khắc vào bia; hoặc khắc vào
ván rồi đem treo lên. Đêm trước ngày cử hành lễ,
Đường ty thông báo với đại chúng rằng: “Ngày mai,
sau khi dùng cháo sáng xong, xin đại chúng mặc y phục
trang nghiêm, vào chánh điện để cử hành pháp hội
Lăng nghiêm”, rồi đem treo bản thông báo tụng Lăng
nghiêm tại các liêu. Đến ngày ấy, sau khi dùng cháo
xong, chờ trang trí ổn định trên chánh điện, thị giả của
Duy-na thưa với Lương tự, kể đến trình lên Trụ trì, rồi
bắt đầu đánh bản trước liêu của đại chúng, đi dọc qua
hành lang thông báo. Khi dứt tiếng bản, lại đến đánh
bản ở liêu Phương trượng. Khi ấy Trụ trì rời khỏi
phòng, thị giả lại đánh bản lớn treo trước khố đường
ba tiếng, rồi đánh chuông lớn, chuông ở Tăng đường
và chuông trong chánh điện. Trụ trì đến trước điện*

Phật đốt hương, dâng cúng trà nước, trở về vị trí. Lúc này thị giả đánh chập chĩa, Duy-na rời khỏi hàng, đến vái chào Trụ trì, Lương tự, rồi đốt hương bạch Phật, tuyên sớ (theo Thanh qui cũ thì lúc này đại chúng không lễ bái, nhưng thời gian gần đây lại thấy đại chúng lạy ba lạy, còn Trụ trì thì quì trước lư hương, giống như các ngày thánh tiết (ngày kỷ niệm chư Phật, Bồ-tát) và lễ Phật đàn. Không biết nghi thức này căn cứ vào đâu? Thông thường khi đại chúng lễ bái và trụ trì quì trước lư hương để xưng sớ là vào các dịp lễ chúc thánh thọ, báo ân Phật, nhằm làm cho buổi lễ trang nghiêm, biểu thị sự kính trọng đặc biệt. Còn pháp hội Lăng nghiêm là nhằm cầu an, kỳ phước nên nghi lễ này có thể giảm đi, không nhất thiết phải theo xưa mới được. Khi duy-na bạch Phật tuyên sớ xong, Lăng nghiêm đâu xưng tụng Lăng nghiêm từ bài tựa đầu trở đi, đại chúng tụng theo. Lúc hết bài tựa lại bắt tiếp phần chú bằng âm tiếng Phạn, đại chúng cũng tụng theo, cho đến hết phần chú thì tụng Bát-nhã tâm kinh, và cuối cùng Duy-na hồi hướng rằng: “Nguyện đem công đức tụng kinh từ trước đến nay hồi hướng cho chân như thật tế trang nghiêm, Phật quả Bồ-đề vô thượng, bốn ân đều báo đáp, ba cõi thấy huân triêm, hữu tình khắp pháp giới đều thành tựu trí tuệ. Nam mô Thập phương Tam thế Nhất thiết chư Phật...”

Hàng ngày, sau khi dùng cháo sáng xong, nghỉ một lát, chờ cho đại chúng thay y, Thị giả Duy-na thưa với Lương tự, trình lên Trụ trì, rồi đi vòng đánh các bản mỗi nơi ba tiếng. Nếu Trụ trì rời khỏi phòng đến

tham dự, thì đánh bản lớn ba tiếng; còn nếu không ra khỏi phòng thì không đánh, mà chỉ đánh chuông ở Tăng đường hoặc ở chánh điện, nhưng không đánh chuông lớn. (Nếu vào các ngày thường từ 13/04 đến 12/07) khi đại chúng vân tập lên chánh điện tụng kinh thì Lãng nghiêm đầu cử tụng chú Lãng nghiêm và cử tụng kệ phổ hồi hướng, đại chúng đồng thanh tụng theo. Nhưng nếu gặp các ngày mồng một và rằm, thì có thêm phần chúc thánh thọ và việc hồi hướng do Duy-na đảm trách. Còn ngày 13/07 thì Lãng nghiêm đầu cũng xướng tụng chú Lãng nghiêm nhưng đến khi hồi hướng thì do Duy-na đảm trách.

Kệ phổ hồi hướng:

[1152a01] Thượng lai hiện tiền chúng Tỷ-kheo

Phúng tụng Lãng nghiêm chú bí mật
Hồi hướng hộ pháp chúng Long thiên
Thổ địa Già-lam cùng các Thánh
Ba đường, tám nạn là khổ luy
Bốn ân, ba cõi được thâm nhuần
Đất nước an ninh, chinh chiến tiêu
Gió hoà, mưa thuận, dân an lạc
Đại chúng cùng tu đều tiến bộ
Vượt lên mười địa chẳng khó gì
Sơn môn yên tịnh dứt lằm mê
Đàn tín quy y thêm phước tuệ
Mười phương ba đời tất cả Phật
Tất cả Bồ-tát Ma-ha-tát
Ma-ha Bát-nhã-ba-la-mật.

Sớ văn (tuyên đọc):

[1152a09] *Girom nhờ mài giữa tinh vi, mũi nhọn sắc bén; kính do lau chùi tận lực, chiếu sáng không mờ. Thế nên, các tiên Thánh hiện cơ phong bén nhạy, vì chúng sinh phá mê hoặc tế vi.*

Ma-đăng dùng chú thuật bắt A-nan; Thế Tôn sai Văn Thù đi giải cứu.

Xiển dương giáo quán một đời: có giáo có quán; chỉ rõ bí mật tu chứng: không chứng, không tu.

Chiếu chân kiến mà dứt trần ai, không hoa chảnh vương; nhập thiên định nhằm chế loạn tâm, nước lặng sóng im.

Đàn hậu tấn làm sao biết được; tụng Di giáo để tự răn mình.

Phục nguyện, gom Hằng sa số kiếp làm một niệm, vĩnh viễn dài lâu; hợp quốc độ mười phương cùng sống chung, đồng thành Chánh giác.

(Kết thúc) Mừng tượng Lâm Viên còn đó: tinh xá Kỳ Hoàn; tựa hồ hải chúng nghiêm nhiên: Linh Sơn một hội.

Thu đại thiên vào vi trần; hợp ba thời trong đương niệm.

Cầu chúc giải hạ Tự tứ, không phạm, không trì; gom thâu vạn tượng giao thoa, ai phàm, ai thánh.

Người người diệu giác, cõi cõi Tỳ-lô; thị hiện nghìn vạn ức thân, siêu việt năm mươi bảy vị.

Dùng tay chỉ trắng, tay đâu phải trắng, tất cả đều phải bỏ; lấy không chứa không, chân không hiển hiện, không ấy cũng nên quên.

Mong kẻ thơ ngây vâng Di giáo gắng thọ trì; khuyên người mê muội nương an cư trừ chướng ngại.

Lại nguyện, xa-ma tịch tĩnh, đầy đủ pháp môn trần lao;
đại dụng phát huy, đều nhập Lăng nghiêm chánh định.

*

* *

戒臘牌

[1152a27] 堂司侍司眾寮預依戒臘寫造。至十四日午後。堂司牌列僧堂前上間。侍司牌列法堂下間。眾寮牌列寮內。各備香几爐燭供養。大眾各炷香展拜畢。仍各收牌掛起。

GIỚI LẠP BÀI

[1152a27] Đường ty, thị ty, chúng liêu dự y Giới lập tả tạo. Chí thập tứ nhật ngọ hậu, đường ty bài liệt tầng đường tiền thượng gian, thị ti bài liệt pháp đường hạ gian, chúng liêu bài liệt liêu nội, các bị hương kỷ lô chúc cúng đường. Đại chúng các chú hương triển bài tất, nhưng các thu bài quả khởi.

BẢNG KÊ KHAI GIỚI LẠP

[1152a27] Liêu Duy-na, phòng Thị giả, chúng liêu căn cứ theo Giới lập soạn bảng thông báo. Sau ngọ ngày mười bốn, bảng thông báo của liêu Duy-na đem bày ở gian phải trước Tầng đường; bảng thông báo của phòng Thị giả đem dán gian trái của Pháp đường; bản thông báo của liêu đại chúng đem dán trong liêu. Mỗi nơi đều chuẩn bị hoa hương đèn nến cúng đường. Đại chúng ai nấy đều đến thắp hương trái toạ cụ, đánh lễ; khi lễ xong, thu hồi lại các bảng thông báo ấy.

方丈小座湯

[1152b02] 四節講行按古有三座湯。第一座分二出。特為東堂西堂請首座。光伴第二座分四出。頭首一出。知事二出西序勤舊三出。東序勤舊四出。西堂光伴第三座位。多分六出。本山辦事。諸方辦事。隨職高下分坐。職同者次之。首座光伴侍司預備草圖。呈方丈議定。至日依名書照牌。午後備卓袱。作一二三座。陳列寢堂下間。東西堂前堂首座都寺係請客侍者。各詣寮觸禮拜請云。堂頭和尚請今晚就寢堂。特為獻湯。餘頭首辦事名勝方丈客頭行者請云。方丈和尚參前請就寢堂。特為獻湯。寢堂釘掛排位。秉燭裝香畢。客頭行者覆侍者。次覆方丈鳴鼓。初座客集侍者揖引。至住持前問訊依照牌入位立定。燒香侍者請客侍者分往特為人前。巡問訊揖坐已。復位並立。燒香侍者進前燒香。仍歸位。與請客侍者同時轉身分巡問訊揖香。候鳴板二下行湯遍。仍巡揖湯畢。燒香侍者進燒光伴香。鳴板一下收蓋鳴鼓五下退座。三座行禮並同。叢林以茶湯為盛禮。近來多因爭位次高下。遂寢不講。住持當力行之。江湖老成當力從與之。庶將來知所矜式云。

圖 處 小
 一 一 一
 三 三 三
 四 四 四
 六 六 六

PHƯƠNG TRƯỞNG TIỂU TÒA THANG

[1152b02] Tứ tiết giảng hành, án cổ hữu tam tòa thang. Đệ nhất tòa phân nhị xuất, đặc vi Đông đường, Tây đường thỉnh Thủ tọa quang bạn, Đệ nhị tòa phân tứ xuất: Đầu thủ nhất xuất; Tri sự nhị xuất; Tây tự cần cụ tam xuất; Đông tự cần cụ tứ xuất, Tây đường quang bạn. Đệ tam tòa vị, đa phân lục xuất: bốn sơn biện sự, chư phương biện sự, tùy chức cao hạ phân tọa, chức đồng giả thứ chi, Thủ tọa quang bạn. Thị ti dự bị thảo đồ, trình Phương trượng nghị định. Chí nhật, y danh thư chiếu bài. Ngộ hậu bị trác phục, tác nhất nhị tam tòa, trần liệt tẩm đường hạ gian. Đông Tây đường tiền đường Thủ tọa, Đô tự hệ thỉnh khách Thị giả, các nghệ liêu xúc lễ bái thỉnh vân: “Đường đầu Hoà thượng thỉnh kim văn tự tẩm đường, đặc vi hiến thang”. Dư đầu thủ biện sự danh thắng Phương trượng khách đầu hành giả thỉnh vân: “Phương trượng Hoà thượng tham tiền thỉnh tự tẩm đường, đặc vi hiến thang”. Tẩm đường đình quai bài vị, bình chúc trang hương tất, khách đầu hành giả phúc Thị giả, thứ phúc Phương trượng minh cổ. Sơ tòa khách tập, Thị giả áp, dẫn chí Trụ trì tiền vấn tấn, y chiếu bài nhập vị lập định. Thiêu hương thị giả, thỉnh khách Thị giả phân vãng đặc vi nhân tiền, tuần vấn tấn áp tọa dĩ, phục vị tịnh lập. Thiêu hương Thị giả tiến tiền thiêu hương, nhưng quy vị, dữ thỉnh khách Thị giả đồng thời chuyển thân phân tuần vấn tấn áp hương. Hậu minh bản nhị hạ hành thang biến, nhưng tuần áp thang tất. Thiêu hương thị giả tiến

thieu quang bạn hương, minh bản nhất hạ, thu trần, minh cổ ngũ hạ thoái toà. Tam toà hành lễ tịnh đồng. Tùng lâm dĩ trà thang vị thịnh lễ. Cận lai đa nhân tranh vị thứ cao hạ, toại tẩm bất giảng, Trụ trì đương lực hành chi, giảng hồ lão thành đương lực tùng du chi. Thứ tương lai tri sở căng thức vân.

TRỤ TRÌ ĐÃI THANG THUYẾT ĐƠN SỞ CHO ĐẠI CHÚNG

[1152b02] Việc này thực hiện vào bốn dịp lễ. Theo Thanh quy cũ, việc đãi nước được chia làm ba cấp. Cấp một gồm hai dãy, thết đãi Đông đường, Tây đường mời Thủ tọa tham dự. Cấp hai chia làm bốn dãy: dãy một Đầu thủ; dãy hai Tri sự; dãy ba cần cưu của Tây tự; dãy bốn cần cưu của Đông tự, mời Tây đường tham dự. Cấp ba phần nhiều chia làm sáu dãy: các chức sự của bốn tự, các chức sự của các chùa khác, tùy theo chức vụ cao thấp mà sắp đặt chỗ ngồi. Nếu chức vụ tương đồng thì sắp ngồi kế nhau, mời Thủ tọa cùng tham dự. Thị ty dự bị soạn thành đồ biểu tam bộ, trình lên Trụ trì xem xong rồi quyết định. Đến ngày đã định trước, lúc xế chiều, dựa vào tên mà viết thành bản đồ chỗ ngồi. Sau đó chuẩn bị bàn lễ có phủ khăn, sắp đặt thành ba toà tại gian trái của tẩm đường. Thịnh khách Thị giả đi đến các liêu Đông đường, Tây đường, Tiền đường Thủ tọa, Đô tự đánh lễ, mời như sau: “Hoà thượng Đường đầu mời Ngài chiều nay đến tẩm đường dự bữa đãi thang thuyết”. Ngoài ra, các vị khác như Đầu thủ, Biện sự, Phương trượng của những Tùng lâm khác thì do khách đầu

hành giả đi đến thỉnh mời như sau: “Phương trượng Hoà thượng xin mời Ngài trước giờ ngời Thiên chiều nay đến tâm đường dự bữa thết đãi thang thủy”.

Thế rồi, Khách đầu hành giả trang trí và sắp xếp vị trí chỗ ngời tại tâm đường, đốt đèn nhang xong, Khách đầu hành giả thưa với Thị giả để Thị giả trình lên Trụ trì, rồi đánh trống. Khi khách mời sơ toà vân tập, Thị giả chào hỏi, dẫn đến xá chào vấn an Trụ trì, rồi dựa theo bảng ghi chỗ ngời mời vào vị trí ổn định. Thị giả đốt hương và Thị giả mời khách lại chia nhau đến trước từng người được mời chào hỏi rồi mời ngời, rồi về chỗ cũ. Kế đến, hành giả đốt hương tiến tới trước đốt hương, rồi cùng với Thị giả mời khách chia nhau đến từng người vái chào, mời họ cảm hương; đoạn, chờ nghe bản đánh hai tiếng, bưng nước đến khắp mọi người, bèn đi rảo quanh mời khách dùng nước. Khi khách dùng nước xong, Thị giả bước tới đốt hương rồi đánh một tiếng bản, thu lại ly tách, đánh năm tiếng trống báo hiệu kết thúc bữa tiệc nước và giải tán. Cách hành lễ cả ba cấp đều giống nhau. Từng mâm lấy trà thang làm nghi lễ trang trọng, nhưng gần đây do tranh nhau chỗ ngời cao thấp mà huỷ bỏ không thực hiện nữa. Trụ trì nên cố gắng thi hành, và các Tôn túc ẩn cư và bậc tôn túc lão thành cũng nên cố sức khuyến bảo. Thiết nghĩ, việc này cũng nên nêu ra đây để người sau biết thể thức.

Mô hình bữa đãi nước đơn giản

Cấp 1: - chủ..... 1
- khách ... 2

Cấp 2: - chủ..... 3, 1
- khách ... 4, 2

Cấp 3: - chủ..... 3, 5, 1
- khách... 4, 6, 2

*

* *

四節土地堂念誦

[1152b28] 凡遇節。先一日午後土地堂嚴設供養。排香燭臺凡爐瓶。堂司行者報眾掛念誦牌。巡廊鳴板與三八同。眾集相對雁立。住持先祖堂。次大殿炷香三拜。鳴大板三下。鳴大鍾。住持至(大眾俛首合掌為迎住持。侍者隨後。只當叉手而過)燒香歸位。行者鳴鈸維那出揖班上香畢。念誦回向(見後)。

四節念誦回向

[1152c05] 切以。薰風扇野。炎帝司方。當法王禁足之辰乃釋子護生之日。恭哀大眾肅詣靈祠。誦持萬德洪名。回向合堂真宰。所祈加護得遂安居。仰憑大眾念云云。

[1152c09] 切以。金風扇野白帝司方。當覺皇解制之辰是法歲周圓之日。九旬無難一眾咸安。誦持萬德洪名。仰答合堂真宰。仰憑大眾念云云。

[1152c12] 切以。時臨亞歲節屈書雲。當一陽來復之辰乃萬彙發生之始。恭哀大眾肅詣靈祠。誦持萬德洪名。回向合堂真宰。仰憑大眾念云云。

[1152c15] 切以。化工密運歲曆云周。咸忻四序之安。將啟三陽之慶。恭哀大眾肅詣靈祠。誦持萬德洪名。回向合堂真宰。仰憑大眾念云云。上來念誦功德回。向當山土地列位護伽藍神合堂真宰。所冀。神功叶贊。發揮有利之勛。梵苑超隆。永錫無私之慶。再勞尊眾念十方三世一切云云四節並同。

TỬ TIẾT THỔ ĐỊA ĐƯỜNG NIỆM TỤNG

[1152b28] Phàm ngộ tiết, tiên nhất nhật ngộ hậu, thổ địa đường nghiêm thiết cúng dường, bài hương chúc đài kỷ lô bình. Đường ty hành giả báo chúng quải niệm tụng bài, tuần lang minh bản (dữ tam bát đồng). Chúng tập, tương đối nhận lập. Trụ trì tiên tổ đường, thứ đại diện chú hương tam bái. Minh đại bản tam hạ, minh đại chung. Trụ trì chí, đại chúng phủ thủ hợp chương vi nghênh Trụ trì. Thị giả tùy hậu, chỉ đương xoa thủ nhi quá, thiêu hương qui vị. Hành giả minh bạt Duy-na xuất ập ban thượng hương tất, niệm tụng hồi hương (kiến hậu).

Tứ tiết niệm tụng hồi hướng:

[1152c05] **Thiết dĩ:** Huân phong phiến dã, Viêm đế ty phương, đương Pháp vương cầm túc chi thân; nãi Thích tử hộ sinh chi nhật. Cung bầu đại chúng túc nghệ linh từ, tụng trì vạn đức hồng danh, hồi hướng hợp đường chân tế. Sở kỳ gia hộ đắc toại an cư, ngưỡng bằng đại chúng niệm vân vân.

[1152c09] **Thiết dĩ:** Kim phong phiến dã, Bạch đế ty phương, đương Giác hoàng giải chế chi thân; thị pháp tuế chu viên chi nhật. Cứu tuần vô nạn, nhất chúng hàm an, tụng trì vạn đức hồng danh, ngưỡng đáp hợp đường chân tế, ngưỡng bằng đại chúng niệm vân vân.

[1152c12] **Thiết dĩ:** Thời lâm á tuế, tiết giới thư vân, đương nhất dương lai phục chi thân; nãi vạn vụng phát sinh chi thi. Cung bầu đại chúng túc nghệ linh từ, tụng trì vạn đức hồng danh, hồi hướng hợp đường chân tế, ngưỡng bằng đại chúng niệm vân vân.

[1152c15] **Thiết dĩ:** Hoá công mật vận, tuế lịch vân chu, hàm hân tứ tự chi an, tương khả tam dương chi khánh. Cung bầu đại chúng túc nghệ linh từ, tụng trì vạn đức hồng danh, hồi hướng hợp đường chân tế, ngưỡng bằng đại chúng niệm vân vân.

Thượng lai niệm tụng công đức, hồi hướng đương sơn thổ địa liệt vị hộ Già-lam thần hợp đường chân tế. Sở ký: thần công hiệp tán, phát huy hữu lợi chi huân; phạn uyên siêu long, vĩnh tích vô tư chi khánh. Tái lao tôn chúng niệm thập phương tam thế nhất thiết vân vân (tứ tiết tịnh đồng).

TỤNG NIỆM THỔ ĐỊA ĐƯỜNG VÀO BỐN NGÀY LỄ LỚN
TRONG NĂM

[1152b28] Phàm gặp chiều hôm trước sau giờ Ngọ trang trí đầy đủ các vật cúng dường tại nhà thổ địa như lư hương, đèn, đài ghế, lư bình. Hành giả Đường ty thông báo cho đại chúng biết, treo bảng thông báo về việc tụng kinh, đi rảo qua hành lang đánh bản (cũng giống như các ngày mồng tám, mười tám và hai mươi tám). Đại chúng vân tập, đứng hai hàng đối diện nhau như đàn nhận bay. Trụ trì trước hết đến Tổ đường, rồi vào chánh điện thắp hương đánh lễ ba lạy. Khi ấy, đánh ba tiếng bản, rồi đánh chuông lớn. Lúc Trụ trì đến, đại chúng đứng chấp tay, cúi đầu nghênh đón Trụ trì, Thị giả chỉ được vòng tay đi theo sau Trụ trì. Trụ trì đốt hương xong trở về vị trí của mình. Hành giả đánh chập choã, Duy-na bước ra khỏi hàng thắp hương, rồi bắt đầu tụng kinh, cuối cùng hồi hướng (xem ở sau).

Tụng niệm hồi hướng vào bốn ngày lễ trong năm:

[1152c05] Thiết nghĩ:

Gió xuân lan toả khắp nơi, Viêm đế tuần du mọi chỗ
Chính là lúc Đấng pháp vương cảm tức,
Cũng là ngày đệ tử Phật hộ sinh
Ngưỡng mong đại chúng, cùng đến đài thiêng
Tụng trì hồng danh muôn đức
Hồi hướng khắp cả tôn thân
Cầu xin gia hộ được sống bình an
Ngưỡng mong đại chúng niệm tụng v.v...

[1152c09] Thiết nghĩ:

Gió thu thổi khắp chốn, Bạch đé đang tuần du
Chính là lúc đức Thế Tôn giải chế
Cũng là ngày mà tuổi pháp viên thành
Chín tuần không tai nạn, cả chúng thấy an lành
Tụng trì vạn đức hồng danh
Báo đáp tôn thần khắp chốn
Ngưỡng mong đại chúng niệm tụng v.v...

[1152c12] Thiết nghĩ:

Thời điểm lúc cuối năm,
Tiết đến hồi mây phủ.
Chính là lúc tiết Nhất dương trở lại,
Nhằm thời kỳ mà muôn vật nảy sinh.
Cầu xin đại chúng,
Cùng đến đài thiêng.
Tụng trì vạn đức hồng danh,
Hồi hướng tôn thần khắp chốn.
Ngưỡng mong đại chúng niệm tụng v.v...

[1152c15] Thiết nghĩ:

Tạo hoá âm thầm vận chuyển,
Năm tháng vẫn xoay giáp vòng.
Cả bốn mùa vui vẻ bình an,
Tiết Tam dương khởi sinh tốt đẹp.
Ngưỡng mong đại chúng, cùng đến đài thiêng.
Tụng trì hồng danh muôn đức
Hồi hướng khắp cả tôn thần
Cầu mong đại chúng niệm tụng v.v...

Nguyện đem công đức tụng niệm từ trước đến nay hồi hướng cho sơn môn thổ địa, liệt vị hộ pháp Già-lam và các vị tôn thần khắp chốn.

Ngưỡng mong:

Chư thân gia bị, phát huy lợi ích lớn lao; phạm vũ hưng long, vĩnh viễn hanh thông tốt đẹp.

Lại xin chư Tôn đức niệm Thập phương tam thế nhất thiết chư Phật v.v... (bốn ngày lễ trong năm đều tụng niệm giống nhau).

*

* *

庫司四節特為首座大眾湯

[1152c23]念誦罷。就僧堂講禮。都寺預於齋退具湯榜見後。即令客頭行者備杓袱爐燭。詣前堂首座前。插香觸禮一拜。稟云(今晚就雲堂。特為首座大眾點湯。伏望慈悲特垂光降)以榜呈納首座。隨令本寮茶頭遞付供頭。貼僧堂前下間。庫司客頭隨覆云(拜請湯罷就座藥石)都寺懷香詣方丈。觸禮一拜請云(今晚就雲堂特為首座大眾點湯。伏望和尚慈悲特垂降重)仍分付客頭。請勤舊蒙堂諸寮。各掛點湯牌。逐一請已。僧堂前列照牌。設首座與住持對面位。上下間安大眾位。差行者專直特為人。念誦畢。即鳴齋鼓一通。大眾歸鉢位。頭首一班齊歸前板。都寺隨入揖首座離位。却揖以次頭首進板首。隨送首座歸位。從聖僧後。右出堂外。迎住持入堂。供頭緩鳴堂前鍾七

下。送住持入位。仍往首座前揖坐。仍如前出從首座板。起巡堂一匝。外堂上下問。歸堂中立問訊眾坐。進前燒香次上下問外堂歸香合安元處。即往特為人前問訊。右出住持前問訊。仍巡問訊一匝。及外堂歸堂中問訊側立。鳴堂前鍾二下。先進特為人與住持湯。次行大眾湯遍瓶出。往特為人前問訊。右出聖僧前。大展三拜。仍巡堂一匝。出外堂巡畢。引全班入住持前行禮。初展云(此日粗湯特沐慈悲降重。下情不勝感激之至)再展云(即日時令謹時恭惟。堂頭和尚尊候起居多福)退觸禮三拜畢。轉身引從聖僧後轉。右出堂前排立。首座隨出對觸禮一拜謝湯。復從上間入特為位。都寺復歸中燒香(為藥石故)而退。堂司行者喝云(請大眾下鉢)行者進住持特為人卓。大眾展鉢(頭首不下鉢庫司備碗楪)行藥石食畢鳴鼓三下退座。方丈預出免人事榜云(某節並就來日法堂上人事例免到方丈伏希眾悉住山某咨白)貼僧堂上間。不鳴放參鍾(各鄉曲依所出榜詣各處團拜)四節並同。惟冬節湯罷行糍果。方行藥石。

湯榜

[1153a23] 庫司今晚就雲堂點湯一中。特為首座大眾。

[1153a24] 聊旌某節之儀。伏望眾慈同垂光降。

[1153a25] 今月日庫司比丘某等敬白

KHỔ TY TỬ TIẾT ĐẶC VI THỦ TOẠ ĐẠI CHÚNG THANG

[1152c23] Niệm tụng bài, tụng tăng đường giảng lễ. Đô tự dự ư trai thoái cụ thang bằng (kiến hậu), tức lệnh khách đầu hành giả bị bàn phục lô chúc, nghệ tiền đường Thủ toạ tiền, sáp hương xúc lễ nhất bái, bảm vân: “Kim văn tụng vân đường, đặc vi Thủ toạ đại chúng điểm thang, phục vọng từ bi đặc thủy quang giảng”, dĩ bằng trình nạp Thủ toạ. Tùy lệnh bản liêu trà đầu đệ phó cung đầu, thiệp tăng đường tiền hạ gian. Khố ty khách đầu tùy phúc vân: “Bái thỉnh thang bài, tụng tòa được thạch”. Đô tự hoài hương nghệ Phương trượng, xúc lễ nhất bái thỉnh vân: “Kim văn tụng vân đường đặc vi Thủ toạ đại chúng điểm thang, phục vọng Hoà thượng từ bi đặc thủy giảng trọng”, nhưng phân phó khách đầu thỉnh cần cụu môn đường chư liêu, các quả điểm thang bài. Trục nhất thỉnh dĩ, tăng đường tiền liệt chiếu bài, thiết Thủ toạ dĩ Trụ trì đối diện vị, thượng hạ gian an đại chúng vị, sai hành giả chuyên trục đặc vị nhân. Niệm tụng tất, tức minh trai cô nhất thông, đại chúng qui bát vị, đầu thủ nhất ban tề qui tiền bản, Đô tự tùy nhập áp Thủ toạ ly vị, khước áp. Dĩ thứ, đầu thủ tiền bản thủ, tùy tổng thủ toạ qui vị, tụng Thánh tăng hậu hữu xuất đường ngoại, nghênh Trụ trì nhập đường. Cung đầu hoãn minh đường tiền chung thất hạ, tổng Trụ trì nhập vị, nhưng vãng Thủ toạ tiền áp toạ. Nhưng như tiền xuất tụng Thủ toạ bản khởi tuần đường nhất tạp, ngoại đường thượng hạ gian, qui đường trung lập vấn tấn chúng toạ, tiền tiền thiêu hương thứ thượng hạ gian ngoại đường qui hương hợp an nguyên xứ. Tức vãng đặc vị nhân tiền vấn tấn, hữu xuất trụ trì tiền vấn tấn, nhưng tuần vấn tấn nhất tạp, cập ngoại đường qui

đường trung vẫn tấn trắc lập. Minh đường tiền chung nhị hạ, tiên tiến đặc vi nhân dữ Trụ trì thang, thứ hành đại chúng thang biến bình xuất, vãng đặc vi nhân tiền vẫn tấn, hữu xuất thánh tăng tiền, đại triển tam bái, nhưng tuần đường nhất tạp, xuất ngoại đường tuần tất. Dẫn toàn ban nhập Trụ trì tiền hành lễ, sơ triển vân: “Thử nhật thô thang đặc mộc từ bi giáng trọng, hạ tình bất thắng cảm kích chi chí”, tái triển vân: “Túc nhật thời lệnh cần thời, cung duy đường đầu Hoà thượng tôn hậu khởi cư đa phước”, thoái xúc lễ tam bái tất. Chuyển thân dẫn từng thánh tăng hậu chuyển, hữu xuất đường tiền bài lập. Thủ toạ tùy xuất đối xúc lễ nhất bái tạ thang, phục từng thượng gian nhập đặc vi vị. Đô tự phục qui trung thiêu hương (vi dược thạch cố) nhi thoái. Đường ty hành giả hát vân: “Thỉnh đại chúng hạ bát”, hành giả tiến Trụ trì đặc vi nhân trắc. Đại chúng triển bát (đầu thủ bát hạ bát, khó ty bị uyển điệp), hành dược thạch thực tất, minh cổ tam hạ thoái tòa. Phương trưng dự xuất miễn nhân sự bãng vân: “Mỗ tiết tịnh tựu lai nhật pháp đường thượng nhân sự lệ, miễn đảo Phương trưng phục hi chúng tất. Trú sơn mỗ tư bạch”, thiếp tăng đường thượng gian. Bất minh phóng tham chung (các hương khúc y sở xuất bãng nghệ các xứ đoàn bái). Tứ tiết tịnh đồng, duy đông tiết thang bãi hành từ quả, phương hành dược thạch.

Thang bãng:

[1153a23] Khố ty kim vẫn tựu vân đường điếm thang nhất trung, đặc vi Thủ toạ đại chúng. Liêu tinh mỗ tiết chi nghi. Phục vọng chúng từ đồng thủy quang giáng.

Kim nguyệt nhật Khố ty Tỷ-kheo mổ dâng kính bạch.

KHỐ TY ĐÃI THANG THUYẾT ĐẶC BIỆT THỦ TOẠ VÀ ĐẠI
CHÚNG VÀO BỐN NGÀY LỄ LỚN TRONG NĂM

[1152c23] Khi tăng chúng tụng niệm xong cùng nhau đến tăng đường cử hành lễ. Khi thọ trai kết thúc, Đô tự chuẩn bị soạn bảng thông báo về việc đãi thang thuyết (mẫu bảng thông báo xem ở sau), lệnh cho hành giả Khách đầu chuẩn bị khay lễ có phủ khăn vải, trên đặt lư hương và đèn, bung đến trước Thủ toạ tiền đường, đốt hương, bày toạ cụ và đắp tứ y rồi đánh lễ một lay, thưa rằng: “Kính mời Thượng toạ chiều nay đến vân đường dùng thang thuyết cùng Thủ toạ và đại chúng. Mong Ngài từ bi quang lâm tham dự”, rồi trình nạp bảng thông báo cho Thủ toạ xem. Kế đến, Đô tự lệnh cho trà đầu của liêu mình giao bảng thông báo đó cho cung đầu đem dán gian bên trái trước tăng đường. Người Trì khách liêu Khố ty tuy nghi đi nhắc nhở khách mời rằng: “Kính mời các Tôn túc sau khi tiệc thang thuyết kết thúc, xin về trai đường dùng cơm chiều luôn.”

Đô tự bung lư hương đến Phương trượng, lễ một lay, mời: “Kính mời Hoà thượng chiều nay đến vân đường dự tiệc thang thuyết cùng Thủ toạ và đại chúng. Ngưỡng mong Hoà thượng từ bi quang lâm cho được long trọng”, rồi bảo khách đầu đi mời các vị cần cụ ở môn đường và các liêu, đồng thời đem bảng thông báo treo ở các nơi. Sau khi đi mời từng người xong, căn cứ theo mô hình đã soạn, sắp đặt chỗ ngồi của

Thủ toạ đối diện với Trụ trì, còn chỗ ngồi của đại chúng ở hai dãy bàn hai bên, đồng thời sai hành giả ứng trực để tiếp đón. Sau khi chấm dứt tụng kinh, Hành giả đánh một hồi trống báo hiệu việc dùng cơm chiều, đại chúng ai nấy đều tề tựu vào chỗ thọ trai, các đầu thủ nhất loạt vào dãy bàn đầu. Đô tự cùng đi vào vái chào Thủ toạ, Thủ toạ đứng dậy vái chào lại. Kế đến, đầu thủ tiến lên đưa Thủ toạ về lại vị trí của ngài, rồi từ bên phải nhà Tổ ra ngoài nghênh đón Trụ trì vào vân đường. Bấy giờ, cung đầu đánh chậm chậm bảy tiếng chuông trước vân đường, tiễn Trụ trì vào vị trí của ngài, rồi đến trước Thủ toạ vái chào mời Thủ toạ ngồi. Thế rồi, bắt đầu từ đó đi tuần hành các gian hai bên phải trái vân đường một vòng, đoạn trở vô giữa vân đường vái chào mời đại chúng an toạ, lại tới trước bàn thờ đốt hương, và đốt hương ở các dãy hai bên, đem hộp hương cất lại chỗ cũ. Khi ấy, thị giả lại đến vái chào các vị khách mời, rồi quay sang bên phải vái chào Trụ trì cùng vái chào đại chúng khắp một vòng cả trong và ngoài pháp đường, rồi trở vô giữa pháp đường đứng bên cạnh Trụ trì. Giờ đây, thị giả đánh hai tiếng chuông trước vân đường, trước hết người hầu trà đi rót thang thủy cho các khách mời cùng Trụ trì, rồi rót khắp đại chúng. Đô tự đứng lên vái chào các thực khách rồi đến trước bàn tổ đánh lễ ba lạy, đi tuần rảo trong ngoài vân đường một vòng; khi đi tuần xong, Đô tự bèn dẫn tất cả mọi người đến trước Trụ trì trái toạ cụ đánh lễ, trước hết thưa rằng: “Hôm nay chùa có tổ chức một bữa tiệc nước đạm bạc, Hoà thượng đã rủ lòng từ bi

quang lâm tham dự cho tăng phân trang trọng, khiến cho mọi người vô cùng cảm kích” lại dập toạ cụ lạy một lạy, thưa tiếp: “Bữa nay gặp ngày lành tháng tốt, kính chúc Đường đầu Hoà thượng pháp thể khang an, miên trường phúc thọ”. Cuối cùng mọi người đánh lễ Hoà thượng ba lạy rồi thoái lui qua ngã sau bàn tổ, lại quay sang trước vân đường đứng sắp hàng. Lúc này, Thủ toạ bước ra đứng đối diện với Đô tự lạy một lạy cảm tạ về việc đã mời mình dự bữa tiệc thang thủy rồi từ gian bên phải trở vào ngôi vị trí của mình. Bấy giờ Đô tự lại đến trước bàn thờ thắp hương (báo hiệu sắp đến giờ thọ trai buổi chiều) để kết thúc bữa tiệc. Tiếp theo, mọi người đi đến trai đường, Thị giả Duy-na tuyên bố: “Kính xin đại chúng dọn bát ra”. Hành giả đến hầu Trụ trì và các thực khách tại bàn ăn. Lúc này đại chúng đều mở bát ra (nhưng đầu thủ thì không mở, nên Khố ty phải chuẩn bị chén bát khác để dọn thức ăn). Khi buổi thọ trai chấm dứt, Thị giả đánh ba tiếng trống, mọi người rời khỏi bàn ăn. Bấy giờ Hoà thượng Trụ trì soạn bảng thông báo yêu cầu mọi người không đến Phương trượng làm lễ như sau: “Vào ngày lễ hôm khác, xin mọi người hãy vân tập tại pháp đường đông đủ để hành lễ mà khỏi đến Phương trượng, kính xin đại chúng lưu ý. Người ở núi này (Trụ trì) là mỗ xin thông báo”, rồi sai hành giả đem dán bên phải tăng đường. Chiều hôm ấy không đánh chuông báo hiệu nghỉ việc tham thiền (vì mọi người đều bận tham dự buổi tiệc thang thủy do Khố ty thết đãi). Các khách mời ở xa theo thông báo của Trụ trì (không đến

phương trượng lễ tạ), mà đi bái kiến tập thể những nơi cần bái kiến. Cả bốn ngày lễ lớn trong năm đều tổ chức giống nhau, chỉ khác là ngày lễ mùa đông, sau khi dùng thang thủy xong, ăn trái cây, rồi mới dùng bữa chiều.

Bảng thông báo mời thết đãi thang thủy:

[1153a23] Chiều hôm nay Khố ty có tổ chức bữa tiệc thang thủy thô sơ tại tám đường, kính mời Thủ tọa cùng đại chúng đến tham dự cho đúng với nghi thức buổi lễ. Ngưỡng mong đại chúng từ bi, cùng quang lâm tham dự.

Hôm nay là ngày ... tháng ...

Khố ty Tỷ-kheo mỗ kính bạch.

*

* *

結制禮儀

[1153a27] 至日五更兩序大小勤舊。江湖辦事鄉曲法眷小師。皆當詣方丈插香展禮。若見僧堂前出免人事榜。則不必往。侍者覆方丈令行者報眾掛上堂牌。粥罷。住持說法畢。詳白行禮始末云(下座先與西堂人事觸禮一拜。次與知事人事兩展三禮。次與首座大眾人事兩展三禮。次與首座大眾人事兩展三禮。知事先歸庫司。首座領大眾詣庫司。人事觸禮三拜。首座歸僧堂前上間。後堂領大眾歸僧堂下間。與首座人事觸禮三拜畢。依念誦圖立。首座領眾巡入堂內立定。首座離位聖僧前燒香大展三拜。

巡堂一匝歸位。行者喝云。首座禮謝大眾觸禮三拜。次知事入堂燒香大展三拜。巡堂一匝。至聖僧板頭排立。行者喝云。知事禮觸大眾觸禮三拜不出堂。住持入堂燒香大展三拜。巡堂一匝歸位。行者喝云。堂頭和尚與大眾人事普觸禮三拜。又喝云。大眾普同作禮觸禮三拜。次第巡察)下座行者即進香燭臺几爐瓶。作一字排列畢。西堂進前人事。次知事進插香。初展云(此際安居獲奉巾瓶。惟仗法力資持願無難事)再展云(即日孟夏謹時恭。惟堂頭和尚尊候起居多福)退觸禮三拜。住持答一拜。次首座領眾插香。勤舊諸寮皆隨後。次第插香。展禮致詞並與前同。眾退住持跌座侍者小師插香展拜。次參頭領眾行者插香禮。拜。次作頭領老郎諸直廳轎番人僕等參拜。首座領眾。詣庫司。人事觸禮三拜。後堂首座領眾。歸僧堂前下間。立定。前堂首座居上間。堂司行者喝云(大眾與首座人事)對觸禮三拜畢。依念誦圖立。首座領眾。巡入堂內歸位立。侍者暫到巡半堂。侍者於聖僧龕後立。暫到向侍者立定。首座離位進聖僧前燒香。大展三拜。巡堂一匝。復位喝云。首座禮謝大眾。對觸禮三拜畢。知事入燒香展拜巡堂畢排立聖僧板頭。喝云(知事禮謝大眾)對觸禮三拜畢不出堂。住持入堂燒香展拜巡堂歸位(小師[1]輩必當迴避從後門出。侯講禮畢復位喫茶)喝云(堂頭和尚與大眾人事)普觸禮三拜。喝云(大眾普同作禮)觸禮三拜(舊規載。知事出堂後往持入堂。則不曾答得知事禮。蓋禮無

不答者。近希叟和尚一山和尚皆如此講行。識者是之)知事退身出堂外。侍者暫到隨後出。大眾就坐。侍者歸中問訊揖坐。進中鑪上下問至外堂燒香。香合安元處。退身當中問訊。上下問外堂問訊了歸中立。鳴鐘二下。行茶遍瓶出復如前問訊中立。鳴鐘一下收盞。鳴鐘三下。出堂眾散。住持次第巡察。各寮嚴設坐椅香几。於門外候住持。從東廊第一寮巡。起至各寮香几前。寮主同眾。插香云(此日禮當拜賀返沐降重)畲香云(適辱禮賀專此致謝)送住持數步。復側立香几之右。合掌問訊待眾行盡。就隨其末次第巡過。各寮人隨後接巡。至法堂上。住持於香几內中立。大眾三人一引問訊而過。巡至本寮香几之側。各各依次合掌立定。一一巡遍而散。四節並同。

KẾT CHẾ LỄ NGHI

[1153a27] Chí nhật ngũ canh, lưỡng tự đại tiểu cần cự, giang hồ biện sự, hương khúc, pháp quyển, tiểu sư giai đương nghệ Phương trượng sập hương triển lễ. Nhược kiến tăng đường tiền xuất miên nhân sự bãng, tắc bất tất vãng. Thị giả phúc Phương trượng, lệnh hành giả báo chúng quải thượng đường bài. Chúc bái, Trụ trì thuyết pháp tất, tường bạch hành lễ thị mặt vân: “Hạ tòa tiền dữ Tây đường nhận sự xúc lễ nhất bái; thứ dữ Tri sự nhân sự lưỡng triển tam lễ; thứ dữ Thủ tọa đại chúng nhân sự lưỡng triển tam lễ; Tri sự tiền quy Khố ty, Thủ tọa lãnh đại chúng nghệ Khố ty nhân sự xúc lễ tam bái, Thủ tọa quy tăng đường tiền thượng gian. Hậu đường lãnh đại chúng quy tăng đường hạ gian, dữ Thủ tọa nhân sự xúc lễ tam bái tất,

y niệm tụng đồ lập. Thủ toạ lãnh chúng tuần nhập đường nội lập định. Thủ toạ ly vị thánh tăng tiên thiêu hương đại triển tam bái, tuần đường nhất tạp qui vị. Hành giả hát vãn: “Thủ toạ lễ tạ đại chúng xúc lễ tam bái”. Thứ tri sự nhập đường thiêu hương đại triển tam bái, tuần đường nhất tạp, chí Thánh tăng bán đầu bài lập. Hành giả hát vãn: “Tri sự lễ xúc đại chúng xúc lễ tam bái, bất xuất đường.” Trụ trì nhập đường thiêu hương, đại triển tam bái, tuần đường nhất tạp, qui vị. Hành giả hát vãn: “Đường đầu Hoà thượng dữ đại chúng nhân sự phổ xúc lễ tam bái”. Hựu hát vãn: “Đại chúng phổ đồng tác lễ xúc lễ tam bái, thứ đệ tuần liêu”. Hạ toạ hành giả tức tiên hương chúc đài kỷ lô bình, tác nhất tự bài liệt tất. Tây đường tiên tiên nhân sự, thứ Tri sự tiến sáp hương, sơ triển vãn: “Thử tế an cư hoạch phụng cân bình, duy trọng pháp lực tư trì nguyện vô nan sự”, tái triển vãn: “Tức nhật mạnh hạ cân thời, cung duy Đường đầu Hoà thượng tôn hậu khợi cư đa phước”, thoái xúc lễ tam bái. Trụ trì đáp nhất bái. Thứ Thủ toạ lãnh chúng sáp hương, cân cự chư liêu giai tùy hậu, thứ đệ sáp hương (triển lễ trí từ tịnh dữ tiên đồng). Chúng thoái, Trụ trì phu tòa, Thị giả tiêu sư sáp hương triển bái. Thứ tham đầu lãnh chúng hành giả sáp hương lễ bái. Thứ tác đầu lãnh lão lang chư trực thỉnh kiêu phan nhân bộc đẳng tham bái. Thủ toạ lãnh chúng nghệ Khố ty, nhân sự xúc lễ tam bái. Hậu đường Thủ toạ lãnh chúng qui tăng đường tiên hạ gian lập định. Tiên đường Thủ toạ cư thượng gian. Đường ty hành giả hát vãn: “Đại chúng dữ Thủ toạ nhân sự đôi xúc lễ tam bái tất, y niệm tụng đồ lập. Thủ toạ lãnh chúng tuần nhập đường nội qui vị lập; thị giả tạm đáo tuần bán đường; thị giả ư thánh tăng khám hậu lập. Tạm đáo hương thị giả lập định. Thủ toạ li vị tiên thánh

tăng tiền thiêu hương, đại triển tam bái, tuần đường nhất tạp, phục vị, hát vãn: “Thủ toạ lễ tạ đại chúng”. Đối xúc lễ tam bái tất. Tri sự nhập thiêu hương, triển bái, tuần đường tất, bài lập thánh tăng bản đầu, hát vãn: “Tri sự lễ tạ đại chúng”. Đối xúc lễ tam bái tất, bất xuất đường. Trụ trì nhập đường, thiêu hương, triển bái, tuần đường, qui vị (tiểu sư bồi tất đương hội tỳ từng hậu môn xuất, hậu giảng lễ tất, phục vị khiết trà), hát vãn: “Đường đầu Hoà thượng dữ đại chúng nhân sự phổ xúc lễ tam bái”. Hát vãn: “Đại chúng phổ đồng tác lễ, xúc lễ tam bái” (cự qui tải, Tri sự xuất đường hậu Trụ trì nhập đường, tác bất tăng đáp đắc Tri sự lễ; Cái lễ vô bất đáp giả. Cận Hy Tâu Hoà thượng, Nhật Sơn Hoà thượng giai như thử giảng hành, thức giả thị chi). Tri sự thoái thân, xuất đường ngoại, Thị giả, tam đáo tùy hậu xuất. Đại chúng tựu toạ, Thị giả qui trung vấn tân áp toạ, tiến trung lư thượng hạ gian chí ngoại đường thiêu hương, hương hợp an nguyên xứ. Thoái thân đương trung vấn tân, thượng hạ gian ngoại đường vấn tân liệu, qui trung lập. Minh chung nhị hạ, hành trà biến, bình xuất, phục như tiền vấn tân, trung lập; Minh chung nhất hạ, thu trần; minh chung tam hạ, xuất đường chúng tán. Trụ trì thứ đệ tuần liêu. Các liêu nghiêm thiết toạ ý hương kỷ, ự môn ngoại hậu, Trụ trì từng đông lang đệ nhất liêu tuần khởi chí các liêu hương kỷ tiền. Liêu chủ đông chúng, sáp hương vãn: “Thử nhật lễ đương bái hạ phản mộc giảng trọng”, đáp hương vãn: “Thích nhục lễ hạ chuyên thử trí tạ”, tống Trụ trì sô bộ, phục trắc lập hương kỷ chi hữu, hợp chuông vấn tân, đãi chúng hành tận, tựu tùy kỳ mật thứ đệ tuần quá. Các liêu nhân tùy hậu tiếp tuần chí pháp đường thượng. Trụ trì ự hương kỷ nội trung lập. Đại chúng tam nhân nhất dẫn vấn tân nhi quá, tuần chí bốn liêu

huong kỹ chi trắc, các các y thứ hợp chương lập định. Nhất nhất tuần biên nhi tán. Tứ tiết tịnh đồng.

NGHI THỨC LỄ KẾT HẠ AN CƯ

[1153a27] Vào lúc canh năm ngày đã định trước, Lương tự, các cần cụ lớn nhỏ, giang hồ, biện sự, hương khúc, pháp quyến, tiểu sư đều phải đến liêu Phương trượng thấp hương đánh lễ. Nhưng nếu thấy trước tầng đường có treo bảng thông báo miễn việc đánh lễ thì khỏi đến. Khi ấy, thị giả thưa với Phương trượng lệnh cho hành giả thông báo với đại chúng, và treo bảng thông báo về việc thượng đường. Khi dùng cháo sáng xong, Trụ trì thuyết pháp cho đại chúng kết thúc, liền trình bày tường tận nghi lễ từ đầu đến cuối như sau: “Các hạ tọa trước hết đánh lễ nhân sự Tây đường một lay, kế đến đánh lễ nhân sự Tri sự ba lay, tiếp theo, đánh lễ Thủ tọa đại chúng ba lay. Thế rồi, trước hết Tri sự trở về Khố ty, Thủ tọa hướng dẫn đại chúng đến Khố ty đánh lễ các chức sự Khố ty ba lay, rồi Thủ tọa trở về gian trên tầng đường an vị. Hậu đường hướng dẫn đại chúng trở về gian dưới của tầng đường đánh lễ nhân sự của Thủ tọa ba lay, rồi đứng theo vị trí của mô hình tụng niệm. Thủ tọa hướng dẫn tầng chúng đi tuần hành rồi đứng vào vị trí của mình tại tầng đường. Tiếp đến, Thủ tọa rời vị trí đến bàn Tổ thấp hương đánh lễ ba lay, đi tuần hành một vòng, rồi trở về vị trí của mình. Bảy giờ, hành giả tuyên bố: “Thủ tọa lễ tạ đại chúng ba lay”. Tiếp theo, Tri sự vào tầng đường thấp hương, đánh lễ ba lay, đi tuần hành một vòng, rồi đến đứng vào đầu bản tại bàn Tổ. Khi

ấy, hành giả lại tuyên bố: “Tri sự đánh lễ đại chúng, đại chúng đáp lại ba lạy, Tri sự đứng nguyên tại chỗ”. Khi ấy, Trụ trì đi vào tầng đường thấp hương, đánh lễ ba lạy, tuần hành một vòng, rồi đứng vào vị trí của mình. Hành giả lại hô lớn: “Đường đầu Hòa thượng cùng với đại chúng đồng loạt đánh lễ ba lạy”, lại nói tiếp: “Đại chúng phở đồng đánh lễ ba lạy, rồi theo thứ tự đi tuần hành qua các liêu”. Bấy giờ các hành giả hạ tọa liền đem lư hương, đài ghé lư bình đến đặt trên bàn, rồi đứng xếp hàng thành chữ nhất. Khi họ sắp hàng xong, Tây đường tiến lên sắp xếp công việc cho mọi người. Tiếp theo, Tri sự tiến đến thấp hương, trước hết trái tọa cụ quì bạch rằng: “Lúc bắt đầu an cư nhận được cái thứ khăn, bình; ngưỡng cầu pháp lực hộ trì, không gặp những việc khó khăn”, lại bạch tiếp: “Hôm nay vào dịp mạnh hạ, gặp thời điểm tốt lành, ngưỡng mong Hòa thượng Đường đầu pháp thể khang an, phúc đức tăng trưởng”. Bạch xong, lùi lại lạy ba lạy, và Trụ trì đáp lại một lạy. Kế đến, Thủ tọa hướng dẫn tăng chúng vào thấp hương, Cần cụ các liêu đi theo sau lần lượt thấp hương, còn việc đánh lễ và tác bạch thì giống như Tri sự đã làm ở trước. Sau khi đại chúng đã rời khỏi tầng đường, Trụ trì vào pháp tòa ngồi, Thị giả, tiểu sư đến trước Trụ trì thấp hương, đánh lễ; kế đến, tham đầu hướng dẫn các hành giả đến thấp hương đánh lễ; tiếp theo người điều khiển các nhân viên tập sự hướng dẫn những người già cả, người coi sóc các phòng, phu khiêng kiệu và các người giúp việc đến tham bái. Bấy giờ Thủ tọa suất lãnh tăng chúng đến Khố ty đánh lễ ba lạy. Hậu

đường Thủ tọa hướng dẫn chúng trở về lại gian dưới trước tầng đường đứng vào vị trí, và Thủ tọa Tiền đường đứng ở gian trên. Lúc ấy, hành giả của Đường ty tuyên bố: “Đại chúng cùng với Thủ tọa nhân sự đứng đối diện đánh lễ nhau ba lạy, rồi y theo đồ biểu tụng niệm mà đứng”. Thế rồi, Thủ tọa suất lãnh tăng chúng đi tuần hành, rồi trở vô pháp đường đứng vào vị trí của mình. Thị giả và những người mới đến tạm trú tại chùa đi tuần nửa vòng, rồi các thị giả ra đứng phía sau bàn Tổ, và những người tạm trú theo cách thức thị giả mà đứng. Khi ấy, Thủ tọa rời vị trí đến trước bàn Tổ thắp hương, đánh lễ ba lạy, đi tuần hành một vòng rồi trở về vị trí, nói lớn: “Thủ tọa xin lễ tạ đại chúng”, và đánh lễ đại chúng ba lạy. Khi Thủ tọa lễ xong, Tri sự bước vào đốt hương, đánh lễ, đi tuần hành, rồi đến đứng vào vị trí đầu bản tại bàn Tổ, nói: “Tri sự xin lễ tạ đại chúng”, rồi đánh lễ đại chúng ba lạy. Lạy xong, vẫn đứng nguyên tại chỗ. Tiếp theo, Trụ trì vào tầng đường đốt hương, đánh lễ, đi tuần hành, rồi đứng vào vị trí của mình (lúc này các tiểu sư đệ tử của Trụ trì tất cả đều phải lánh ra ngoài bằng lối cửa sau, chờ cho lễ xong, trở lại vị trí của mình uống trà). Lúc này, hành giả tuyên bố: “Hòa thượng đường đầu cùng đại chúng đánh lễ nhau ba lạy.” Lễ xong, lại nói: “Tất cả đại chúng cùng đánh lễ nhau ba lạy” (Thanh quy cũ chép rằng: nếu Tri sự rời khỏi tầng đường, Trụ trì mới vào, thì khi Tri sự đánh lễ Trụ trì không thể trả lễ. Mà nguyên tắc lễ nghi thì không thể không đáp lễ. Thời gian gần đây, Hòa thượng Hy Tẩu và Hòa thượng Nhất Sơn đều hành lễ như đã nêu trên,

và các bậc thức giả đều cho đó là đúng). Lúc này, Tri sự rời khỏi tầng đường, thị giả, các người tạm trú cũng theo chân Tri sự ra khỏi tầng đường. Thế rồi, đại chúng vân tập trở lại tại tầng đường, vào ngòai vị trí của mình. Thị giả bèn vào giữa tầng đường, vái chào mời mọi người ngòai, rồi đến các lư hương trong và ngoài tầng đường thắp hương, thắp xong, đem hộp hương cất lại chỗ cũ. Thế rồi bước vào giữa tầng đường vái chào mọi người, đồng thời ra các gian hai bên chào hỏi tất cả. Chào hỏi xong, trở vô đứng giữa tầng đường. Bấy giờ, Thị giả đánh hai tiếng chuông, những người hầu trà bưng trà đến khắp mọi chỗ, rồi đem bình trà ra ngoài, lại trở vô vái chào mọi người như trước, rồi đứng vào giữa tầng đường. Lúc này hành giả đánh một tiếng chuông báo hiệu việc thu dọn các ly tách, rồi đánh tiếp ba tiếng báo hiệu tiệc trà kết thúc, đại chúng ai nấy rời khỏi tầng đường. Lúc này Trụ trì lần lượt đi tuần tra các liêu. Các liêu phải nghiêm chỉnh thiết lập bàn hương, ghé ngòai trước cửa phòng để nghinh đón Trụ trì. Trụ trì bắt đầu từ liêu thứ nhất ở dãy nhà phía đông tuần hành qua các liêu. Mỗi khi Trụ trì đến trước bàn hương của liêu phòng nào thì liêu chủ cùng tầng chúng liêu ấy thắp hương chúc tụng: “Hôm nay nhân ngày lễ, đáng lễ chúng con phải đánh lễ Hòa thượng, trái lại, Hòa thượng đã ban cho ân huệ, thân hành đến thăm”, rồi cắm hương nói tiếp: “Vừa rồi đã phiền Hòa thượng ghé thăm, chúng con xin hết lòng cảm tạ”, đoạn tiễn đưa Trụ trì đi vài bước. Thế rồi, liêu chủ lại trở về đứng bên phải bàn hương, chấp tay vái chào khi đại chúng đi qua. Đợi

cho đại chúng qua hết, liêu chủ liền đi theo sau cùng, lần lượt tuần hành. Những người ở các liêu khác nói đuôi theo sau tiến vào pháp đường. Lúc ấy, Trụ trì đến đứng vào trước bàn hương, đại chúng cứ từng nhóm ba người đến vái chào Trụ trì, rồi tuần tự kính hành về lại liêu mình, theo thứ tự đứng chấp tay trước bàn hương. Khi mọi người đã tuần hành giáp vòng thì giải tán. Bốn ngày lễ trong năm đều thực hiện giống nhau.

*

* *

四節秉拂

[1153c13]住持小參時白云(來晨齋退。煩都寺維那侍者。齋牌拂詣首座。各處拜請。來晚為眾秉拂)次日齋退燒香。侍者即令客頭行者携主杖牌拂人僕捧杓袱爐燭約都寺維那。同詣各頭首寮。炷香觸禮一拜。稟云(方丈和尚慈旨。令某等謹齋牌拂。專此拜請。今晚為眾秉佛)一一請已。首座約同受請頭首。帶行者將牌拂主杖。隨詣方丈稟辭。住持當力勸勉送出。首座轉身就稟云(尊命既嚴不容辭却。敢借法座。伏望慈。悲。古來秉拂多別設座。今習為常。後昆無聞)次就燒香侍者處。借法鼓。秉拂人令茶頭行者。請聖僧侍者禪客。燒香獻茶畢云(今晚秉拂。輒煩侍者燒香禪客問話)復令行者僧堂前掛秉拂牌。方丈請秉拂人藥石。免赴當送往。堂司行者排辦法座左手敷眾屣。設住持位。昏鍾鳴時。行者覆秉拂人。次覆

住持鳴鼓一通眾集。小參禮同。住持出徑歸位立定。都寺維那侍者同往秉拂人前問訊。秉拂人往住持前問訊。次知事前問訊。巡至班末。次至同班前問訊。亦巡至班末即舉手與大眾普同問訊。登座坐定。秉拂侍者同方丈侍者出座下問訊。兩序西堂次第問訊。住持問訊秉拂人當起身仍就座云(侍者請堂頭和尚跌坐)秉拂侍者至住持前問訊。轉身登座燒香。提坐具問訊。叉手側立。秉拂人索語問答了。提綱敘謝方丈及兩序勤舊諸寮大眾畢。舉方丈小參公案。或拈或頌畢下座。住持前問訊復元位。以次秉拂人並如前禮。秉拂罷。方丈客頭唱請湯果。如小參時。秉拂人即懷香。同詣方丈拜謝。就坐湯果。次日方丈請茶。如都寺辦齋併請茶。半齋點心。別日上堂敘謝管待。或請立班西堂在第二夜秉拂。住持小參時[1]小委曲勸請舉揚。隨意拈頌公案。遞相激揚此道。近時敘謝循襲繁贅。使人厭聽取誚識者。蓋秉拂以法為施。苟徇時儀但總標名。或略提過足矣。

TỬ TIẾT BÌNH PHÁT

[1153c13] Trụ trì tiêu tham thời bạch vân: “Lai thần trai thối, phiên Đô tự, Duy-na, Thị giả tê bài phát nghệ Thủ toạ các xứ bái thỉnh, lai văn vị chúng bình phát”. Thứ nhật trai thối, thiêu hương Thị giả tức lệnh khách đầu hành giả huê chủ trượng bài phát nhân bộc phủng bàn phục lô chúc ước Đô tự, Duy-na, đồng nghệ các

Đầu thủ liệu, chú hương xúc lễ nhất bái, bảm vân: “Phương trượng Hoà thượng từ chỉ, lệnh mỗ đẳng cần tề bài phát, chuyên thử bái thỉnh, kim văn vị chúng bình phát”. Nhất nhất thỉnh dĩ, Thủ toạ ước đồng thụ thỉnh đầu thủ, đái hành giả tương bài phát chủ trượng, tùy nghệ Phương trượng bảm từ. Trụ trì đương lực khuyến miễn, tổng xuất. Thủ toạ chuyên thân tựu bảm vân: “Tôn mệnh ký nghiêm bất dung từ khước, cảm tá pháp tòa phục vọng từ bi. Cổ lai bình phát đa biệt thiết tòa, kim tập vi thường, hậu côn vô văn”. Thứ tựu thiêu hương Thị giả xứ, tá pháp cổ. Bình phát nhân lệnh trà đầu hành giả thỉnh Thánh tăng thị giả thiên khách. Thiêu hương, hiến trà tất vân: “Kim văn bình phát, triếp phiên thị giả thiêu hương thiên khách vấn thoại”, phục lệnh hành giả tăng đường tiền quả bình phát bài. Phương trượng thỉnh bình phát nhân dục thạch, miễn phó đương tổng vãng. Đường ty hành giả bài biện pháp tòa tả thủ phu phù ty, thiết Trụ trì vị. Hôn chung minh thời, hành giả phúc bình phát nhân, thứ phúc Trụ trì, minh cổ nhất thông chúng tập (tiểu tham lễ đồng). Trụ trì xuất kính quy vị lập định. Đô tự, Duy-na, Thị giả đồng vãng bình phát nhân tiền vấn tán. Bình phát nhân vãng Trụ trì tiền vấn tán, thứ Tri sự tiền vấn tán, tuần chí ban mặt. Thứ chí đồng ban tiền vấn tán, diệc tuần chí ban mặt, tức cử thủ dữ đại chúng phổ đồng vấn tán, đẳng tòa toạ định. Bình phát thị giả đồng Phương trượng thị giả xuất tòa hạ vấn tán. Lương tự Tây đường thứ đệ vấn tán. Trụ trì vấn tán, bình phát nhân đương khởi thân nhưng tựu toạ vân: “Thị giả thỉnh Đường đầu Hoà thượng phu toạ”. Bình phát thị

giả chí Trụ trì tiền vắn tẩn, chuyển thân đăng tòa thiêu hương, đề toạ cụ vắn tẩn, xoa thủ trắc lập. Bình phát nhân sách ngữ vắn đáp liễu, đề cương tự tạ Phương trượng cập lưỡng tự cần cụ chư liêu đại chúng tất, cử Phương trượng tiểu tham công án, hoặc niêm hoặc tụng tất hạ tòa. Trụ trì tiền vắn tẩn, phục nguyên vị. Dĩ thứ, bình phát nhân tịnh như tiền lễ. Bình phát bãi, Phương trượng khách đầu xướng thỉnh thang quả, như tiểu tham thời, bình phát nhân tức hoài hương, đồng nghệ Phương trượng bái tạ, tự toạ thang quả. Thứ nhật, phương trượng thỉnh trà, như đô tự biện trai tinh thỉnh trà, bán trai điểm tâm. Biệt nhật, thượng đường tự tạ quán đãi. Hoặc thỉnh lập ban tây đường tại đệ nhị dạ bình phát. Trụ trì tiểu tham thời tiểu uỷ khúc khuyến thỉnh cử dương, tùy ý niêm tụng công án, đệ tương kích dương thủ đạo. Cận thời tự tạ tuần tập phồn chúế, sử nhân yếm thính, thủ tiểu thức giả. Cái bình phát dĩ pháp vi thi, cầu tuần thời nghi, đản tổng tiêu danh, hoặc lược đề quá túc hỹ.

THUYẾT PHÁP CHO ĐẠI CHÚNG VÀO BỐN NGÀY LỄ
LỚN TRONG NĂM

[1153c13] Khi tiểu tham Trụ trì nói với đại chúng như sau: “Sáng mai, sau khi kết thúc bữa thọ trai, cảm phiền Đô tự, Duy-na và Thị giả mang bài hiệu về việc bình phát đến các liêu Thủ toạ bái thỉnh rằng: “Kính thỉnh Thủ toạ chiều mai lên tòa thuyết pháp cho đại chúng”. Đến ngày hôm ấy, sau khi thọ trai xong, Thị giả thiêu hương lệnh cho hành giả khách đầu mang tích trượng, bài phát, có cả người bưng

theo khay lễ có trái khăn đặt lư hương và đèn, hẹn với Đô tử, Duy-na cùng đến các liêu Đầu thủ, đốt hương đánh lễ một lạy, bậm bạch rằng: “Hòa thượng Trụ trì có từ chỉ dạy chúng con đem bài phát đặc biệt tới đây cung thỉnh Tôn đức chiều nay lên tòa thuyết pháp cho đại chúng”.

Sau khi đã đi mời từng người xong, Thủ tọa hẹn với các Đầu thủ đã được mời dẫn theo hành giả cầm bài phát và tích trượng đến liêu Phương trượng bậm bạch từ chối về việc mình đã được mời. Khi ấy, Trụ trì phải hết sức khuyên bảo những vị ấy cố gắng nhận lời, rồi tiễn đưa họ rời khỏi phòng. Thế nhưng, Thủ tọa liền quay lại bậm bạch với Trụ trì rằng: “Mệnh lệnh của Tôn đức nghiêm minh khiến con không thể từ chối. Vậy, xin mượn pháp tòa để hoàng pháp, ngưỡng mong Tôn đức từ bi chiếu cố. Nhưng việc bình phát xưa nay đa phần đều thiết lập một pháp tòa riêng, nay xin theo lệ ấy để người sau được biết”. Nói dứt lời, Thủ tọa quay sang chỗ Thị giả thiêu hương, mượn trống pháp đánh lên. Người có bốn phận bình phát liền lệnh trà đầu hành giả mời Thị giả bàn Tổ làm thiền khách tham vấn, rồi thân hành đến bàn Tổ thắp hương dâng trà. Dâng trà xong, quay sang nói với Thị giả: “Chiều nay có buổi bình phát, xin phiền Thị giả đốt hương làm thiền khách để thưa hỏi”, rồi lệnh cho hành giả treo thông báo bình phát trước tăng đường. Sau đó, Hòa thượng Trụ trì mời người bình phát dùng cơm chiều, và miễn việc đưa đón qua lại. Thế rồi hành giả của Đường ty bài

trí pháp tòa tại tầng đường, bên trái dựng bình phong, và thiết lập vị trí của Trụ trì. Đến lúc chuông chiều đánh, hành giả thưa với người bình phát, rồi bạch với Trụ trì, đánh một hồi trống tập họp đại chúng (giống như lễ tiểu tham). Trụ trì rời khỏi liêu đến pháp đường đứng vào vị trí của mình. Đô tự, Duy-na và Thị giả cùng đến trước người bình phát vái chào vấn an. Thế rồi, người bình phát đến chào hỏi vấn an Trụ trì, kế đến chào hỏi vấn an các Tri sự từ đầu đến cuối, tiếp theo chào hỏi vấn an các vị đồng hàng cũng từ đầu đến cuối, rồi dơ tay lên chào toàn thể đại chúng, đoạn lên pháp tòa ngồi. Khi ấy Thị giả bình phát và Thị giả phương trượng bước đến trước pháp tòa vái chào, tiếp theo Lương tự Tây đường tuần tự vái chào, Trụ trì vái chào. Nhưng khi Trụ trì đến vái chào thì người bình phát phải đứng dậy thể hiện sự cung kính rồi nói với Thị giả: “Thị giả hãy mời Hòa thượng đường đầu an tọa”, và Thị giả liền đến trước Trụ trì vái chào vấn an, rồi quay sang pháp tòa thắp hương, lại dơ tọa cụ lên dập xuống trí ý vấn an, rồi vòng tay đứng bên cạnh pháp tòa. Khi ấy người bình phát nói sơ qua ý nghĩa cuộc pháp đàm, rồi nói vấn tắt đôi lời cảm tạ Phương trượng, Lương tự cần cưu các liêu và đại chúng. Nói xong nêu lên công án tiểu tham của Phương trượng, hoặc niêm (nêu ra câu hỏi), hoặc tụng (lập lại một công án cũ), cứ thế diễn tiến cho đến khi kết thúc thì rời pháp tòa đến vái chào Trụ trì, rồi trở về chỗ của mình. Kế đến người bình phát khác lại lên pháp tòa tiếp tục công việc theo nghi lễ giống như người

trước. Khi cuộc pháp đàm chấm dứt, vị khách đầu của liêu Phương trượng tuyên bố: “Kính mời chư tôn đức dùng trái cây và nước giải khát”. Buổi lễ bình phát cũng như buổi lễ tiểu tham,

(Sau khi xong việc) những người được mời đảm trách công việc bình phát phải mang theo hương đến liêu Phương trượng cảm tạ Trụ trì (đã tín nhiệm mời mình chủ trì cuộc pháp đàm), rồi về chỗ ngồi dùng trái cây và nước giải khát. Ngày hôm sau, Phương trượng mời trà các vị bình phát. Nếu như Đô tự mời thọ trai thì phải mời đãi trà luôn, và buổi trai phạn ấy, tổ chức vào lúc nửa buổi sáng. Và những người được mời tham dự chọn một ngày nào đó đến Pháp đường theo thứ lớp cảm tạ về sự khoản đãi ấy. Nếu như dự định đêm sau tổ chức một buổi bình phát nữa thì mời lập bang Tây đường đảm trách việc ấy. Vào dịp tiểu tham, Trụ trì nên tâm sự cởi mở khích lệ đại chúng, rồi tùy nghi nêu công án hoặc niêm hoặc tụng để hỗ trợ nhau tiến tu đạo nghiệp. Thế nhưng, thời gian gần đây, nghi thức này trở thành hình thức rườm rà nhiều khe, khiến người nghe thêm chán nản, làm trò cười cho giới tri thức. Vì lẽ, việc bình phát là dịp pháp thí, chỉ nên theo thời thế, nghi thức, nêu đề mục tổng quát, hoặc nói vắn tắt đôi điều là đủ rồi.

*

* *

方丈四節特為首座大眾茶

[1154a17] 至日粥罷請客侍者寫茶榜見後。備杵袱鑪燭詣寮炷香。觸禮請云(堂頭和尚今晨齋退。就雲堂點茶。特為伏望降重)以榜呈納貼僧堂前上間。客頭行者請以次頭首諸寮。及請知事。光伴掛點茶牌。長板鳴。請客侍者入堂聖僧前燒香一炷。大展三拜。巡堂一匝。至中問訊而退。謂之巡堂請茶。堂前排特為照牌。首座與住持對面。上首知事與住持分手位。維那次之。以次知事與受特為人分手位。鳴鼓集眾。燒香侍者行禮(並與庫司特為湯禮同)首座至住持前謝茶。兩展三禮。初展云。(茲者特蒙煎點。下情不勝感激之至)再展云(即日時令謹時恭惟。堂頭和尚尊候起居多福)退觸禮三拜住持每一展。則約止之。至觸禮則答一拜。首座轉身從聖僧後右出。住持略送復位。侍者燒光伴香。鳴鍾收盞鳴鼓退座。亦同前。首座先往法堂。候住持拜謝。免則問訊。

榜式

[1154b04] 堂頭和尚今晨齋退就雲堂點茶一中特為

[1154b05] 首座大眾聊旌某節之儀仍請

[1154b06] 諸知事同垂光降

[1154b07] 今日日侍司某敬白

PHƯƠNG TRƯỞNG TỬ TIẾT ĐẶC VI THỦ TOẠ ĐẠI CHÚNG TRÀ

[1154a17] Chí nhật, chúc bãi thỉnh khách thị giả tả trà bảng (kiến hậu), bị bàn phục lư chúc nghệ liêu chú hương, xúc lễ thỉnh vân: “Đường đầu Hoà thượng kim thân trai thối, tựu vân đường điếm trà, đặc vi phục vọng

giáng trọng”, dĩ bãng trình nạp, thiệp tăng đường tiền thượng gian. Khách đầu hành giả thỉnh dĩ thứ đầu thủ chư liêu, cập thỉnh Tri sự quang bạn, quải điếm trà bài. Trường bản minh, thỉnh khách thị giả nhập đường thánh tăng tiền thiêu hương nhất chú, đại triển tam bái, tuần đường nhất tạp, chí trung vấn tấn nhi thoái, vị chi tuần đường thỉnh trà. Đường tiền bài đặc vi chiếu bài, Thủ toạ dữ Trụ trì đối diện, thượng thủ Tri sự dữ Trụ trì phân thủ vị, Duy-na thứ chi, dĩ thứ Tri sự dữ thụ đặc vi nhân phân thủ vị. Minh cổ tập chúng, thiêu hương thị giả hành lễ (tịnh dữ Khố ti đặc vi thang lễ đồng). Thủ toạ chí Trụ trì tiền tạ trà, lưỡng triển tam lễ, sơ triển vân: “Tư giả đặc mông tiền điếm, hạ tình bất thắng cảm kích chí chí”, tái triển vân: “Tức nhật thời lệnh cần thời, cung duy Đường đầu Hoà thượng tôn hậu khởi cư đa phúc”. Thoái xúc lễ tam bái, Trụ trì mỗi nhất triển, tắc ước chỉ chi, chí xúc lễ tắc đáp nhất bái. Thủ toạ chuyển thân tụng Thánh tăng hậu hữu xuất. Trụ trì lược tổng phục vị. Thị giả thiêu quang bạn hương, minh chung, thu trần, minh cổ, thối tòa diệc đồng tiền. Thủ toạ tiền vãng pháp đường, hậu Trụ trì bái tạ, miễn tắc vấn tấn.

Bảng thức:

[1154b04] Đường đầu Hoà thượng kim thân trai thối tựu vân đường điếm trà nhất trung đặc vi Thủ toạ, đại chúng liêu tình mỗ tiết chi nghi, nhưng thỉnh chư Tri sự đồng thụ quang giáng.

Kim nguyệt nhật thị ty mỗ kính bạch.

PHƯỜNG TRƯỢNG ĐÃI TRÀ CHO THỦ TOẠ VÀ ĐẠI
CHÚNG VÀO DỊP BỐN NGÀY LỄ LỚN TRONG NĂM

[1154a17] Đến ngày đã ấn định, sau khi dùng cháo xong, Thị giả thỉnh khách viết bằng thông báo về việc đãi trà (xem ở sau), chuẩn bị khay lễ có tú khăn trên đặt lư hương, đèn cầy, đèn liêu Thủ tọa thấp hương, đánh lễ thỉnh mời: “Sáng nay, sau khi thụ trai xong, Hoà thượng đường đầu đến vân đường đãi trà, trân trọng kính mời Thủ tọa quang lâm tham dự bữa tiệc trà đặc biệt này”, rồi đệ trình bằng thông báo cho Thủ tọa xem, sau đó đem dán gian bên phải trước Tăng đường. Kế đến, khách đầu hành giả tuần tự đi mời đầu thủ các liêu và các Tri sự cùng đến tham dự, rồi đem treo bảng danh sách mời uống trà tại Tăng đường. Thế rồi, hành giả đánh một hồi bản dài, Thị giả thỉnh khách đi vào thấp một nén hương trước nhà Tổ, đánh lễ ba lạy, đi tuần hành một vòng tại Tăng đường, rồi bước vào giữa phòng vái chào mọi người và thối lui. Đó gọi là tuần đường mời uống trà. Kế đến, căn cứ theo Giới lạp sắp đặt chỗ ngồi cho các khách mời: Thủ tọa ngồi đối diện với Trụ trì; vị Tri sự thượng thủ ngồi kế bên cạnh Trụ trì; Duy-na ngồi tiếp theo, rồi các Tri sự khác và các khách mời ngồi tiếp theo sau nữa. Bảy giờ, Hành giả đánh một hồi trống, Tăng chúng vân tập, Thị giả thiêu hương tiến hành các nghi thức (giống như nghi lễ Khố ty đãi thang thủy cho đại chúng). Khi lễ kết thúc, Thủ tọa đến cảm ơn Trụ trì đã mời mình uống trà, lạy ba lạy thưa rằng: “Hôm nay con rất vinh hạnh được Hòa

thượng đãi trà, khiến cho lòng con vô cùng cảm kích”, lại thưa tiếp: “Hôm nay gặp ngày lành tháng tốt, kính chúc Đường đầu Hoà thượng pháp thể khang an, phúc tuệ tăng trưởng”, rồi đánh lễ ba lạy kết thúc. Cứ mỗi lần Thủ tọa chuẩn bị đánh lễ thì Trụ trì ra dấu hiệu đừng đánh lễ, nhưng Thủ tọa vẫn đánh lễ, thì Trụ trì đáp lại một bái. Thế rồi, Thủ tọa xoay mình lại đi ra cửa sau bàn Tổ phía bên phải. Trụ trì tiến đưa Thủ tọa vài bước rồi trở lại vị trí của mình. Thị giả bước tới thấp hương cảm tạ khách mời. Bấy giờ hành giả đánh một tiếng chuông, các người hầu trà thu lại ly tách, rồi đánh một tiếng trống giải tán tiệc trà (diễn tiến giống như các trường hợp trước). Sau đó, Thủ tọa đến pháp đường đánh lễ cảm tạ Trụ trì, nhưng nếu Trụ trì miễn lễ thì chỉ vái chào vấn an mà thôi.

Hình thức thiệp mời:

[1154b04] Sáng nay, sau giờ thọ trai, Hoà thượng đường đầu đến vân đường thiết đãi tiệc trà cho toàn thể thủ tọa và đại chúng. Trân trọng kính mời Thủ tọa bỏ chút thì giờ quang lâm tham dự cho đúng với lễ nghi. Đồng thời kính mời các vị Tri sự cùng quang lâm tham dự cho thêm phần long trọng.

Hôm nay ngày ... tháng ...

Thị ty là mỗ giáp kính mời.

*

* *

庫司四節特為首座大眾茶

[1154b09] 遇節之次日粥罷。庫司具茶榜(與湯同)請茶報眾掛牌。長板鳴入常請茶。與侍者同。齋退排照牌。設位鳴鼓集眾。揖坐揖香揖茶巡堂問訊。住持前行禮致詞。並同湯禮。

KHỐ TY TỬ TIẾT ĐẶC VI THỦ TOẠ ĐẠI CHÚNG TRÀ

[1154b09] Ngô tiết chi thứ nhật, chúc bái, Khố ty cụ trà bãng (dữ thang đồng) thỉnh trà báo chúng quai bài. Trường bản minh nhập đường thỉnh trà (dữ thị giả đồng). Trai thối, bài chiếu bài, thiết vị, minh cổ tập chúng, áp toạ, áp hương, áp trà, tuần đường vấn tẩn, Trụ trì tiên hành lễ trí từ, tịnh đồng thang lễ.

**KHỐ TY ĐÃI TRÀ CHO THỦ TOẠ VÀ ĐẠI CHÚNG VÀO
BỐN NGÀY LỄ LỚN TRONG NĂM**

[1154b09] Vào ngày thứ hai sau ngày lễ chính, khi kết thúc bữa cháo sáng, Khố ty soạn bãng thông báo về việc mời dùng trà (giống như bãng thông báo mời uống thang thủy), rồi đi mời ẩm khách, thông báo với đại chúng và treo thiệp mời dùng trà. Hành giả đánh một hồi bản dài, đại chúng vân tập vào Tăng đường, mời uống trà, v.v... các việc này giống như công việc của Thị giả đã nói ở trước. Sau bữa thọ trai chấm dứt, hành giả đem trưng bày thiệp mời, thiết lập vị trí, đánh một hồi trống tập họp đại chúng. Khố ty vái chào mời Tăng chúng ngồi, vái chào mời thắp hương, vái chào mời dùng trà, đi tuần hành vấn an, rồi đến Trụ trì đánh lễ, bày tỏ lời cảm tạ một cách chí thành. Các việc này giống như lễ đãi thang thủy đã nói ở trước.

前堂四節特為後堂大眾茶

[1154b14] 遇節之第三日。首座具茶狀見後詣後堂首座寮及詣方丈。請茶講行禮儀。次第並與庫司。特為茶同。但添設知事位次。

茶狀

[1154b17] 前堂首座比丘某右某啟取今晨齋退就

[1154b18] 雲堂點茶一中特為後堂首座大眾聊旌

[1154b19] 某節之儀仍請諸知事同垂光伴

[1154b20] 今日日具位某狀

[1154b21] 可漏子狀請後堂首座大眾具位

[1154b22] 謹封

TIỀN ĐƯỜNG TỬ TIẾT ĐẶC VI HẬU ĐƯỜNG ĐẠI CHÚNG TRÀ

[1154b14] Ngô tiết chi đệ tam nhật, Thủ tọa cụ trà trạng (kiến hậu) nghệ hậu đường Thủ tọa liêu cập nghệ Phương trượng, thỉnh trà giảng hành lễ nghi, thứ đệ tịnh dũ Khố ty, đặc vi trà đồng, đăn thiêm thiết Tri sự vị thứ.

Trà trạng:

[1154b17] Tiền đường Thủ tọa Tỷ-kheo mỗ hữu mỗ khai thủ, kim thần, trai thối, tựu vân đường điếm trà nhất trung đặc vi hậu đường Thủ tọa đại chúng liêu tinh mỗ tiết chi nghi, nhưng thỉnh chư Tri sự đồng thùy quang bạn.

Kim nguyệt nhật cụ vị mỗ trạng.

Khả lậu tử trạng, thỉnh hậu đường Thủ tọa đại chúng, cụ vị.

Cần phong.

TIỀN ĐƯỜNG ĐÃI NƯỚC TRÀ CHO HẬU ĐƯỜNG VÀ ĐẠI
CHÚNG VÀO BỐN NGÀY LỄ LỚN TRONG NĂM

[1154b14] Ngày thứ ba sau ngày lễ chính, Thủ tọa tiền đường soạn thiệp mời uống trà (xem ở sau), đi đến liêu Thủ tọa hậu đường, liêu phương trượng thỉnh mời dùng trà (về thứ lớp các nghi thức được tiến hành giống như việc đãi trà của Khố ty, chỉ khác là phải thiết lập thêm vị trí của Tri sự).

Mẫu thiệp mời uống trà:

[1154b17] Thủ tọa tiền đường là Tỳ-kheo mỗ giáp theo thông lệ có tổ chức một bữa tiệc trà đơn giản, trân trọng kính mời Thủ tọa hậu đường và đại chúng sau giờ thọ trai sáng nay hoan hỷ đến vân đường dùng trà; đồng thời mời các Tri sự cùng đến tham dự cho thêm phần long trọng.

Nay ngày ...tháng ...có ghi vị trí rõ ràng tại thiệp mời.

Tỳ-kheo mỗ kính mời.

Mẫu bì thư:

Kính mời Thủ tọa hậu đường và đại chúng (có ghi rõ chỗ ngồi).

Trân trọng (dán kín bì thư).

*

* *

旦望巡堂茶

[1154b24]住持上堂說法竟。白云(下座巡堂[4]喫茶)大眾至僧堂前依念誦圖立。次第巡入堂內。暫到與侍者隨眾巡。至聖僧龕後。暫到向龕與侍者對面而立。大眾巡遍立定鳴堂前鍾七下。住持入堂燒香巡堂一匝歸位。知事[5]堂排列聖僧前問訊。轉身住持前問訊。從首座板起巡堂一匝。暫到及侍者隨知事後出。燒香侍者就居中問訊揖坐。俟眾坐定。進前燒香及上下堂外堂。先下間。次上間香合安元處爐前逐一問訊揖香畢。歸元位。鳴鐘二下。行茶瓶出復如前問訊。揖茶而退。鳴鐘一下收盞。鳴鍾三下。住持出堂。首座大眾次第而出。或迫他緣。或住持暫不赴眾則粥罷。就座喫茶。侍者行禮同前。

ĐẢN VỌNG TUẦN ĐƯỜNG TRÀ

[1154b24] Trụ trì thượng đường thuyết pháp cánh, bạch vân: “Hạ toà tuần đường khiết trà”. Đại chúng chí Tăng đường tiền y niệm tụng đồ lập, thứ đệ tuần nhập đường nội. Tạm đáo dĩ Thị giả tùy chúng tuần chí thánh tăng khám hậu. Tạm đáo hương khám dĩ Thị giả đối diện nhi lập. Đại chúng tuần biến lập định, minh đường tiền chung thất hạ. Trụ trì nhập đường thiêu hương tuần đường nhất tạp qui vị. Tri sự nhập đường, bài liệt thánh tăng tiền vân tán, chuyển thân Trụ trì tiền vân tán, tụng Thủ toạ bản khởi tuần đường nhất tạp. Tạm đáo cập thị giả tùy Tri sự hậu xuất. Thiêu hương thị giả tự cư trung vân tán áp toạ, sĩ

356

chúng tọa định, tiến tiền thiêu hương cập thượng hạ đường ngoại đường, tiên hạ gian, thứ thượng gian, hương hợp an nguyên xử, lô tiền trực nhất vấn tẩn, áp hương tất, qui nguyên vị. Minh chung nhị hạ, hành trà bình xuất, phục như tiên vấn tẩn, áp trà nhi thôi. Minh chung nhất hạ thu trần. Minh chung tam hạ, Trụ trì xuất đường, Thủ tọa đại chúng thứ đệ nhi xuất. Hoặc bách tha duyên, hoặc Trụ trì tạm bắt phó, chúng tắc chúc bãi, tựu tọa khiết trà, thị giả hành lễ đồng tiền.

ĐÃI TRÀ VÀO DỊP TUẦN ĐƯỜNG NGÀY
MÔNG MỘT VÀ RẼM

[1154b24] Trụ trì lên pháp đường thuyết pháp xong, thông báo rằng: “Sau khi hạ tòa sẽ tuần đường và uống trà”. Thế rồi, đại chúng vân tập vào Tăng đường đứng theo mô hình tụng kinh hằng ngày, rồi tuần tự đi tuần hành một vòng tại Tăng đường. Những người mới đến và Thị giả đi theo sau đại chúng tuần hành đến bàn Tổ. Tới đây, người mới đến và Thị giả hướng về bàn Tổ đứng sắp hai hàng đối diện nhau. Khi đại chúng tuần hành giáp vòng rồi đứng vào chỗ ổn định, thì chuông trước tăng đường được đánh lên bảy tiếng, Trụ trì đi vào, đốt hương, đi tuần hành một vòng, rồi trở về vị trí của mình. Khi ấy, các Tri sự bước đến sắp hàng trước bàn Tổ vái chào chư Tổ, rồi quay sang chào hỏi vấn an Trụ trì, đoạn bắt đầu từ dãy hàng Thủ tọa đi tuần nhiều một vòng. Những người mới đến và Thị giả theo sau các Tri sự ra ngoài. Bảy giờ, Thị giả thiêu hương bước ra giữa Tăng đường vái chào mời mọi người an tọa; đợi

khi đại chúng ngồi ổn định, thì bước đến trước đốt hương, rồi đốt hương các gian hai bên Tăng đường. Trước hết, đốt hương gian bên trái, kế đến đốt hương gian bên phải, rồi đem cất hộp hương lại chỗ cũ, lại đến trước lư hương vái chào mời từng người cắm hương. Khi mời cắm hương xong, Thị giả thiêu hương trở về vị trí của mình. Lúc này, hành giả đánh hai tiếng chuông, những người hầu trà đem bình trà đi rót khắp mọi người, vái chào mời uống trà, rồi rút lui. Tiếp theo, hành giả đánh một tiếng chuông thị giả thu dọn ly tách, rồi đánh tiếp ba tiếng, Trụ trì rời khỏi Tăng đường, kế đến Thủ tọa cùng đại chúng tuần tự bước ra. Nếu như có duyên sự cấp bách nên Trụ trì không thể đến tham dự được, thì sau khi dùng cháo sáng xong, Tăng chúng cử vân tập về Tăng đường uống trà như thường lệ, còn việc Thị giả hành lễ thì cũng giống các lễ trước.

*

* *

方丈點行堂茶

[1154c09]節臘僧堂茶罷。侍者同客頭至行堂點茶。客頭預報參頭掛點茶牌報眾。燒湯出盞請典座光伴。方丈預送茶。侍者至庫司。典座接入。參頭堂主領眾行者門迎。侍者居主位代住持也。典座右位侍者出中燒香一炷。復位以手揖眾坐。喫茶畢典座送出。參頭堂主門送。即詣方丈謝茶。

PHƯƠNG TRƯỞNG ĐIỂM HÀNH ĐƯỜNG TRÀ

[1154c09] Tiết lập Tăng đường trà bãi, Thị giả đồng khách đầu chí hành đường điểm trà. Khách đầu dự báo tham đầu quả điểm trà bài báo chúng. Thiêu thang xuất trần thỉnh Diễm toạ quang bạn. Phương trượng dự tổng trà, Thị giả chí Khố ty, Diễm toạ tiếp nhập. Tham đầu Đường chủ lãnh chúng hành giả môn nghênh. Thị giả cư chủ vị đại Trụ trì đã, Diễm toạ hữu vị. Thị giả xuất trung thiêu hương nhất chú, phục vị dĩ thủ áp chúng toạ. Khiết trà tất, Diễm toạ tổng xuất, tham đầu Đường chủ môn tổng, tức nghệ Phương trượng tạ trà.

PHƯƠNG TRƯỞNG ĐÃI TRÀ CHO CÁC HÀNH ĐƯỜNG

[1154c09] Vào dịp tiết lập, sau khi kết thúc việc đãi trà tại Tăng đường, Thị giả cùng với khách đầu đi đến hành đường uống trà. Khách đầu chuẩn bị thông báo với tham đầu, treo bảng thông báo về việc đãi trà cho đại chúng biết; đồng thời chuẩn bị nấu nước nóng, soạn ly tách và mời Diễm toạ cùng tham dự. Phòng Phương trượng chuẩn bị cung cấp trà. Thị giả thân hành đến Khố ty, Diễm toạ tiếp đón mời vào phòng, Tham đầu đường chủ suất lãnh các hành giả ra ngoài cửa đón tiếp. Khi Thị giả vào phòng, đứng ở vị trí chính, vì là thay mặt Trụ trì, còn Diễm toạ thì đứng bên phải Thị giả. Thế rồi, Thị giả đến trước bàn đốt một nén hương, chấp tay vái chào mời mọi người ngồi, đoạn trở về vị trí của mình. Sau khi dùng trà xong, Diễm toạ tiên đưa thị giả rời khỏi phòng, còn Tham đầu đường chủ thì đưa ra khỏi cửa, liền đến phòng Phương trượng cảm ơn Trụ trì về việc đãi trà vừa rồi.

庫司頭首典行堂茶

[1154c17] 庫司候方丈點茶罷。知事詣行堂。點茶知事居主位。典座分手行禮與方丈侍者同。送出門喝云(參頭大眾詣庫司謝茶)庫司客頭報云(知事傳語免謝茶)頭首候點僧堂茶(見兩序章)罷。令堂司行者報參頭掛牌報眾。請典座光伴行禮(與庫司同出門喝謝喝免亦同)。

KHỐ TY ĐẦU THỦ ĐIỂN HÀNH ĐƯỜNG TRÀ

[1154c17] Khố ty hầu Phương trượng điếm trà bãi, Tri sự nghệ hành đường điếm trà. Tri sự cư chủ vị. (Điển tọa phân thủ hành lễ dữ Phương trượng thị giả đồng). Tổng xuất môn hát vãn: “Tham đầu đại chúng nghệ Khố ty tạ trà”. Khố ty khách đầu báo vãn: “Tri sự truyền ngữ miễn tạ trà”. Đầu thủ hậu điếm Tăng đường trà (kiến lưỡng tự chuông) bãi, lệnh Đường ty hành giả báo tham đầu quả bài báo chúng. Tỉnh Điển tọa quang bạng (hành lễ dữ Khố ty đồng xuất môn hát tạ hát miễn diệc đồng).

ĐẦU THỦ KHỐ TY ĐÃI TRÀ CHO CÁC HÀNH ĐƯỜNG

[1154c17] Khố ty chờ Phương trượng đãi trà xong, Tri sự mới đến hành đường đãi trà. Tri sự ngồi ở vị trí chủ tọa, Điển tọa ngồi bên cạnh, (còn cách hành lễ thì giống như Thị giả Phương trượng đã làm ở các phần trước). Khi tiền khách mời ra tới cửa, Thị giả thông báo rằng: “Tham đầu đại chúng đến Khố ty cảm tạ về việc đãi trà”. Thế rồi khách đầu của Khố ty cũng thông báo: “Tri sự có lời dạy rằng, Miễn việc

cảm tạ về sự đãi trà”. Đầu thủ chờ việc đãi trà tại Tăng đường xong (xem chương Lương tự), lệnh cho hành giả Đường ty báo với tham đầu, treo bảng thông báo để cho đại chúng biết, rồi mời Diển tọa cùng đến tham dự (các nghi thức như cảm tạ, miễn sự cảm tạ, tiễn khách mời ra cửa đều giống như việc Khố ty đãi trà).

*

* *

月分須知

[1154c23] 正月初一日有處。四孟月大眾行道諷經祈保。次具門狀。官員檀越諸山賀歲。十七日百丈忌。

[1154c26] 二月初一日僧堂內閉爐。或山寺高寒母拘。十五日佛涅槃。

[1154c28] 三月初一日堂司出草單。清明日祖堂諸祖塔諸檀越祠庫司。預報洒掃嚴備供養。集眾諷經。此月出榜禁約山林茶笋。

[1155a02] 四月初一日(鎖旦過。初四五間告香普說初八日)佛誕浴佛。庫司預造黑飯。方丈請大眾。夏前點心。十三日建楞嚴會。十五日結制(候天氣僧堂內下暖簾上涼簾)。

[1155a05] 五月端午日早晨知事僧堂內燒香點菖蒲茶。住持上堂次第建青苗會。堂司預出諸寮看[1]

經誦經單。直歲點檢諸處整漏。疏浚溝渠。方丈詣諸寮諸庵塔。各作一日點茶溫存。僧堂內掛帳。

[1155a10] 六月初一日隆暑首座免鳴坐禪板。入伏堂司提調晒薦。炭頭或庫司打炭團。

[1155a12] 七月 初旬堂司預出盂蘭盆會諸寮看誦經單。預率眾財。辦斛食供養。十三日散楞嚴會。十五日解制。當晚設盂蘭盆會。諷經施食。

[1155a15] 八月初一日開旦過。知客預晒寮內薦席。此月修補本色衲子未遽起單。僧堂收帳。

[1155a17] 九月初一日首座復鳴坐禪板。堂司提調糊僧堂窓。下涼簾上暖簾。重陽日早晨知事燒香點茱萸茶。住持上堂許方來相看。

[1155a20] 十月初一日開爐方丈(大相看初五日)達磨忌。

[1155a21] 十一月二十二日帝師忌。冬至庫司預辦糍果。此月或進退職事。或在歲節。方丈請大眾冬前點心。

[1155a24] 十二月初八日佛成道庫司預造紅糟。歲終結呈諸色簿書。

[1155a26] 節臘章(終)

勅修百丈清規卷第七

NGUYỆT PHẦN TU TRI

[1154c23] Chánh nguyệt, sơ nhất nhật, hữu xứ tứ mạnh nguyệt đại chúng hành đạo phúng kinh kì bảo. Thứ cụ môn trạng. Quan viên, đàn việt, chư sơn hạ tuế. Thập thất nhật bách trọng kỵ.

[1154c26] Nhị nguyệt, sơ nhất nhật tăng đường nội bế lô, hoặc sơn tự cao hàn vô câu, thập ngũ nhật Phật Niết-bàn.

[1154c28] Tam nguyệt, sơ nhất nhật, Đường ty xuất thảo đơn. Thanh minh nhật tổ đường chư tổ tháp chư đàn việt từ Khố ty, dự báo sái tảo nghiêm bị cúng dường, tập chúng phúng kinh. Thử nguyệt, xuất bảng cấm ước sơn lâm trà duần.

[1155a02] Tứ nguyệt, sơ nhất nhật toả đàn quá. Sơ tứ ngũ gian cáo hương phổ thuyết. Sơ bát nhật Phật đàn, dực Phật. Khố ty dự tạo hắc phạm, Phương trọng thỉnh đại chúng hạ tiền điếm tâm. Thập tam nhật kiến Lăng nghiêm hội. Thập ngũ nhật kết chế (hậu thiên khí Tăng đường nội hạ noãn liêm, thượng lương liêm).

[1155a05] Ngũ nguyệt, đoan ngo nhật, tảo thần Tri sự tăng đường nội thiêu hương điếm xương bồ trà. Trụ trì thượng đường thứ đệ kiến thanh miêu hội. Đường ty dự xuất chư liêu khán kinh tụng kinh đơn. Trục tuế điếm kiểm chư xứ chỉnh lậu, sơ tuần câu cừ. Phương trọng nghệ chư liêu chư am tháp, các tác nhất nhật điếm trà ôn tồn. Tăng đường nội quải trưởng.

[1155a10] Lục nguyệt, sơ nhất nhật, long thử Thủ toạ miển minh toạ thiên bản. Nhập phục Đường ty đề điều sái tiến, thán đầu hoặc Khố ty đã thán đoàn.

[1155a12] Thất nguyệt, sơ tuần Đường ty dự xuất Vu lan bồn hội chư liêu khan tụng kinh đơn. Dự suất chúng tài, biện học thực cúng dường, thập tam nhật tán Lăng nghiêm hội, thập ngũ nhật giải chế, đương văn thiết Vu lan bồn hội, phúng kinh thí thực.

[1155a15] Bát nguyệt sơ nhất nhật khai đán quá. Tri khách dự sái liêu nội tiến tịch. Thử nguyệt tu bổ bồn sắc nạp tử vị cụ khởi đơn, Tăng đường thu trưởng.

[1155a17] Cửu nguyệt sơ nhất nhật, Thủ toạ phục minh toạ thiên bản. Đường ty đề điều hồ Tăng đường song, hạ lương liêm thượng noãn liêm, trùng dương nhật tảo thần Tri sự thiêu hương điểm thù du trà. Trụ trì thượng đường hứa phương lai tương khán.

[1155a20] Thập nguyệt, sơ nhất nhật khai lô Phương tượng (đại tượng khán sơ ngũ nhật) Đạp ma kị.

[1155a21] Thập nhất, nguyệt nhị thập nhị nhật đế sự kị, đông chí Khố ty dự biện từ quả. Thử nguyệt hoặc tiến thoái chức sự, hoặc tại tuế tiết, Phương tượng thỉnh đại chúng đông tiền điểm tâm.

[1155a24] Thập nhị nguyệt sơ bát nhật Phật thành đạo Khố ty dự tạo hồng tao. Tuế chung kết trình chư sắc bạ thư.

[1155a26] Tiết lập chương chung.

Sắc tu Bách Trượng thanh qui quyền đệ thất

CÁC NGÀY LỄ TRONG THÁNG CẦN PHẢI BIẾT

Tháng giêng: Ngày mồng một (có nơi áp dụng cả bốn tháng đầu mùa trong năm), đại chúng hành đạo, tụng kinh, cầu nguyện. Chương trình phải soạn đầy đủ, niêm yết tại cửa. Và các quan viên, đàn việt, các chùa lân cận đến Phương trượng mừng tuổi năm mới.

Ngày mười bảy giỗ kỵ Tổ Bách Trượng.

Tháng hai: Ngày mồng một đem cát lò sưởi tại tăng đường. Nếu chùa ở trên cao lạnh lẽo thì không nhất thiết phải cát. Ngày mười lăm kỷ niệm Phật nhập Niết-bàn.

Tháng ba: Ngày mồng một, Đường ty soạn thảo đơn. Vào ngày tiết thanh minh, Khố ty sai hành giả quét dọn sạch sẽ, chuẩn bị đầy đủ các phẩm vật cúng dường tại nhà Tổ, các tháp Tổ, các bàn thờ linh của Đàn việt, rồi tập hợp đại chúng lên chánh điện tụng kinh; cũng trong tháng này ra thông báo cấm việc hái trà và bẻ măng trong rừng.

Tháng tư: Ngày mồng một chăm dirt việc cho du Tăng tạm trú lại trong chùa. Ngày mồng bốn, mồng năm thắp hương, thuyết pháp. Ngày mồng tám làm lễ Phật đản, có lễ tắm Phật. Khố ty chuẩn bị sắm sửa cơm đen để cúng dường trong dịp lễ tắm Phật này, còn Phương trượng thì mời đại chúng dùng điểm tâm trước khi nhập Hạ. Ngày mười ba cử hành lễ hội Lãng nghiêm. Ngày rằm làm lễ kết chế an cư. Lúc này, nên tháo chiếc rèm che nóng mà căng chiếc rèm che lạnh trong Tăng đường.

Tháng năm: Sáng sớm tết Đoan ngo, vị Tri sự thấp hương, châm trà xương bồ trong Tăng đường. Trụ trì thượng đường lần lượt khai hội mừng mùa lúa non. Đường ty soạn danh sách chư Tăng tụng kinh của các liêu. Trực tuế kiểm tra, sửa chữa các chỗ bị dột nát, khai thông cống rãnh. Phương trượng thân hành đến các liêu, các am tháp, mỗi nơi mời dùng trà thân mật một lần; đồng thời lệnh cho hành giả treo màn trong Tăng đường.

Tháng sáu: Ngày mồng một thời tiết đã khá nóng, nên Thủ tọa không đánh bản tọa thiền; còn Đường ty điều động chúng hong phơi mền chiếu; Thán đầu hoặc Khổ ty lo việc đập nhỏ các khối than.

Tháng bảy: Trong tuần đầu, Đường ty chuẩn bị chương trình lễ hội Vu-lan bồn, lập danh sách tụng kinh của các liêu, kêu gọi Tăng chúng quyên góp tài vật, sửa soạn thức ăn để cúng dường. Ngày mười ba kết thúc lễ hội Lãng nghiêm. Ngày rằm làm lễ giải ché, và buổi chiều thiết lễ Vu-lan bồn, tụng kinh cúng thí thực.

Tháng tám: Ngày mồng một bắt đầu cho phép du Tăng đến tạm trú, Tri khách chuẩn bị phơi mền chiếu trong các liêu. Tháng này may vá áo cũ, chưa vội cho phép Tăng chúng di chuyển đến nơi khác; tháo màn treo ở Tăng đường.

Tháng chín: Ngày mồng một, Thủ tọa đánh bản ngồi thiền trở lại; Đường ty lo việc dán giấy lại các cửa sổ của Tăng đường, hạ rèm che mát, căng rèm che ấm. Sáng sớm ngày tiết Trùng dương (mồng chín tháng

Quyển 7

chín). Tri sự thấp hương, dâng trà thù du; Trụ trì thượng đường, cho phép du tăng đến tham kiến.

Tháng mười: Ngày mồng một bắt đầu đem lò sưởi ra dùng, *Phương trượng* thăm hỏi hết thầy mọi người. Ngày mồng năm giỗ kỵ *Tổ Đạt-ma*.

Tháng mười một: Ngày hai mươi hai giỗ *Thầy của Vua (Đế sư)*. Ngày tiết *Đông chí*, *Khố ty* chuẩn bị các thứ bánh trái; vì trong tháng này các chức sự hoặc thôi việc, hoặc được đề cử, và nhân dịp này *Phương trượng* sẽ mời đại chúng dùng điểm tâm trước mùa *Đông*.

Tháng mười hai: Ngày mồng tám lễ *Phật thành đạo*, *Khố ty* chuẩn bị tạo hồng tào và đệ trình sổ sách tổng kết cuối năm cho *Phương trượng*.

Chương Tiết lạp hết.

Sắc tu Bách Trượng thanh qui cuốn 7 hết

Sắc tu Bách Trượng thanh qui